

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI FACULTATEA DE DREPT

CONFERINȚA NAȚIONALĂ

„Arhitectura europeană a libertății”

9 mai 2026

SECȚIUNEA I - Moderator: Conf. univ. dr. Mihai Dunea
Sala de Consiliu „Mihail Vasile Jakotă”

Ioana-Maria COSTEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Teoria dreptului bugetar ca normativitate distribuită / Budgetary Law as Distributed Normativity*

Rezumat: Teoria Dreptului Bugetar ca Normativitate Distribuită (TND) propune o reconceptualizare a dreptului bugetar dincolo de paradigma normei centralizate și a documentului bugetar. Teoria pornește de la premisa că norma nu se aplică subiectului, ci este distribuită într-un sistem de fluxuri instituționale, în care subiectul apare doar ca punct de intersecție al unor intensități normative. Bugetul este conceput ca un câmp normativ – cu direcții, intensități și forțe – iar legea bugetului reprezintă doar forma cartografică a acestui câmp.

Normativitatea bugetară nu rezidă într-un text unic, ci se produce prin alocare, execuție, clasificare, transfer și control. Sensul normei este funcțional, nu semantic, iar interpretarea juridică devine o operațiune de identificare și recalibrare a traseului legitim al resursei. În această perspectivă, dreptul bugetar apare ca un regim autonom de constrângere patrimonială legitimă, structurat de timp, fluxuri și mecanisme instituționale, iar contenciosul bugetar este o problemă de redistribuție defectuoasă, nu de conflict clasic de drepturi.

Abstract: The Theory of Distributed Normativity in Budgetary Law (TND) reconceptualizes budgetary law beyond the paradigm of centralized norms and formal budgetary documents. The theory starts from the premise that legal norms do not apply directly to subjects, but are distributed across institutional systems, where individuals appear only as intersection points of normative flows. The budget is understood as a normative field with directions, intensities, and forces, while the budget act functions merely as its cartographic expression.

Budgetary normativity does not reside in a single legal text, but is produced through allocation, execution, classification, transfer, and control mechanisms. Normative meaning is therefore functional rather than semantic, and legal interpretation becomes an operation of tracing and recalibrating the legitimate trajectory of public resources. From this perspective, budgetary law constitutes an autonomous regime of legitimate patrimonial constraint, structured by time, institutional practices, and financial flows. Budgetary litigation is redefined as a problem of flawed redistribution rather than a traditional conflict of subjective rights, repositioning budgetary law as a core domain of legal theory.

Cuvinte cheie: Drept bugetar, raport juridic, distribuție, flux normativ

Key-words: Budgetary law, legal bond, distribution, normative flow

Bogdan TROFIN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Libertatea contractuală în dreptul fiscal / Contractual freedom in tax law*

Rezumat: Libertatea contractuală este un principiu fundamental în dreptului civil, conform căruia părțile sunt libere să încheie contracte, să stabilească conținutul acestora și să aleagă partenerul contractual, în limitele legii și ale ordinii publice. Însă, în dreptul fiscal, acest principiu își găsește o aplicare limitativă și particularizată, fiind subordonat interesului public și normelor fiscale care au un caracter imperativ. Astfel, în dreptul fiscal, libertatea contractuală este recunoscută, dar restrânsă, organele fiscale putând recalifica operațiuni juridice încheiate de părți, oferind prevalență fondului asupra formei operațiunii juridice.

Abstract: Freedom of contract is a fundamental principle in civil law, according to which the parties are free to conclude contracts, to establish their content and to choose the contractual partner, within the limits of the law and public order. However, in tax law, this principle finds a limiting and particularized application, being subordinated to the public interest and tax rules that have an imperative character. Thus, in tax law, freedom of contract is recognized, but restricted, the tax authorities being able to requalify legal transactions concluded by the parties, giving precedence to the substance over the form of the legal transaction.

Cuvinte cheie: libertate contractuală, drept fiscal, optimizare fiscală, abuz de drept, simulație
Key-words: contractual freedom, tax law, tax optimization, abuse of law, simulation

Mihai DUNEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Mostre de arhitectură de tip deconstructivist în materia dreptului penal românesc (sau: Construcții autohtone paradoxale ce evidențiază dreptul penal român în peisajul juridic european / mondial) / Samples of deconstructivist architecture in Romanian criminal law (or: Paradoxical local constructions that highlight Romanian criminal law in the European / global legal landscape)*

Rezumat: Codul penal român în vigoare (Legea nr. 286/2009, activ[ă] de la 1 februarie 2014) cuprinde o multitudine de dispoziții care, dacă ar fi să fie caracterizate din punct de vedere arhitectonic, credem că ar da cu succes conținut noțiunii de curent deconstructivist, prin aceea că sunt, aparent (și uneori... nu doar aparent), profund disonante față de (după caz): logica formală generală (și cu atât mai mult în raport de logica specifică, intrinsecă anumitor instituții juridice / juridico-penale); ori sub aspect terminologic - existând o incongruență între substanța lor și denumirea care le-a fost acordată expres de către legiuitor; sau pur și simplu în relație cu ansamblul restului reglementării - în care tind a (nu) se încadra (sau, cel puțin: tind a nu se încadra într-un mod armonios). Cu alte cuvinte, legiuitorul român șochează, uneori, prin prevederile legale pe care le creează, introducând în realitatea juridică obiectivă construcții normative care, pur și simplu ... nu par viabile / nu ar trebui să existe / sunt contradictorii prin raportare la contextul în care sunt integrate (forțat). Unele dintre aceste incongruențe legislative sunt înnăscute, existând în Codul penal încă de la debutul ființării sale (practic, acestea fac parte din proiectul / schema de bază a legiuitorului penal contemporan); altele sunt preluate din fosta lege penală generală (reprezintă probleme preexistente - „moștenite” ca efect al unei inerții care a surclasat chiar și modificarea radicală a legislației penale, prin trecerea

de la un întreg Cod penal la altul); în fine, numeroase sunt sincopă „noi” / reprezintă „fisuri” ale edificiului Codului penal actual apărute prin intervenții legislative (adesea: nefericite) operate în perioada (de peste un deceniu) care s-a scurs de la intrarea în vigoare a acestuia și până la momentul redactării rândurilor de față (aprilie 2026). Ne propunem, în cadrul de față, să evidențiem și să efectuăm scurte și punctuale comentarii asupra câtorva dintre aceste veritabile paradoxuri normative, care tind a-l singulariza pe legiuitorul penal autohton (român) în peisajul arhitectonic legislativ european.

Abstract: The Romanian Criminal Code in force today (Law no. 286/2009, effective from February 1st, 2014) includes a multitude of provisions which, if they were to be characterized from an architectonic point of view, we believe would successfully give content to the notion of the deconstructivist current. The reason for this assessment lies in the fact that the respective provisions are, apparently (and sometimes... not only apparently), deeply dissonant with (as the case may be): general formal logic (and even more so in relation to the specific logic intrinsic to certain legal / criminal law institutions); or from a terminological point of view - there being an incongruity between their substance and the denomination that was expressly given to them by the legislator; or simply in relation to the rest of the regulation as a whole - in which they tend not to fit (or, at least: they tend not to fit in a harmonious way). In other words, the Romanian legislator sometimes shocks with the legal provisions that he creates, introducing into the objective legal reality normative constructions that simply ... do not seem viable / should not exist / are contradictory in relation to the context in which they are (forcibly) integrated. Some of these legislative inconsistencies are innate - they exist in the Romanian Criminal Code since its inception (basically, they are part of the main project/scheme of the contemporary criminal legislator); others are taken from the former general criminal law (they are pre-existing problems - "inherited" as a result of inertia that outclassed even the radical modification of criminal legislation, by moving from one entire Criminal Code to another); finally, there are numerous "new" syncopes / they represent "cracks" in the edifice of the current Criminal Code that appeared through legislative interventions (often: unfortunate) operated in the period (over a decade) that has elapsed since its entry into force and until the writing of these lines (April 2026). We propose, in this context, to highlight and make brief and punctual comments on some of these true normative paradoxes, which tend to single out the local (Romanian) criminal legislator in the European legislative architectural landscape.

Cuvinte cheie: deconstructivism juridico-penal; paradoxuri legislative; drept penal românesc; necorelări / incongruențe normative

Key-words: deconstructivism in criminal law; legislative paradoxes; Romanian criminal law; normative inconsistencies

Despina-Martha ILUCĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Disciplina bugetară - limită a libertății economice în Uniunea Europeană? / Budgetary Discipline - A Limit to Economic Freedom in the European Union?*

Rezumat: Pornind de la interogația dacă libertatea economică ar trebui să fie absolută sau dacă poate fi condiționată de stabilitatea financiară, prezentul studiu examinează relația dintre disciplina bugetară și libertatea economică în cadrul Uniunii Europene, în contextul consolidării unui cadru uniform de guvernare. Normele europene privind deficitul bugetar și datoria publică guvernamentală, consacrate primar în tratate, dezvoltate prin Pactul de stabilitate și de creștere și

întărite prin Pactul fiscal, urmăresc menținerea stabilității financiare și prevenirea dezechilibrelor macroeconomice, prin impunerea unor repere cantitative exprimate prin limite procentuale. Dincolo de funcția lor tehnică, aceste mecanisme pot fi analizate ca instrumente care influențează marja de apreciere a statelor membre în configurarea politicilor fiscal-bugetare. În acest sens, ne propunem să observăm dacă disciplina bugetară operează doar ca un garant al stabilității sau dacă produce în mod indirect o limitare a libertății economice și tensiuni între obiectivele de stabilitate și cele de autonomie economică, reflectate în arhitectura juridică a Uniunii.

Abstract: Starting from the question of whether economic freedom should be absolute or whether it can be conditioned by financial stability, this study examines the relationship between budgetary discipline and economic freedom within the European Union, in the context of consolidating a uniform governance framework. European rules on budget deficit and government public debt, provided for by the Treaties, developed by the Stability and Growth Pact and reinforced by the Fiscal Pact, aim to maintain financial stability and prevent macroeconomic imbalances, by imposing quantitative benchmarks as percentage limits. Beyond their technical function, these mechanisms can be analyzed as instruments that influence the margin of appreciation of Member States in the configuration of fiscal-budgetary policies. In this sense, we propose to observe whether budgetary discipline operates only as a guarantor of stability or whether it indirectly produces a limitation of economic freedom and tensions between the objectives of stability and those of economic autonomy, reflected in the legal architecture of the Union.

Cuvinte cheie: libertate economică; disciplină bugetară; Pactul de stabilitate și creștere; Pactul fiscal; politică fiscal-bugetară

Key-words: economic freedom; budgetary discipline; Stability and Growth Pact; Fiscal Pact; fiscal-budgetary policy

Elena-Laura POSTOLACHE (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Timp și contra-timp: dreptul la restituire, ultimul subrefugiu în materia TVA / Time and Countertime: the Right to Refund, the Taxpayer's Last Refuge in VAT*

Rezumat: Dreptul de deducere reprezintă un element specific al mecanismului TVA, conceput pentru a garanta neutralitatea acestui impozit. Întrucât exercitarea acestui drept este intrinsec condiționată de existența unor operațiuni impozabile, delimitarea exactă a sferei sale de aplicare devine esențială pentru configurarea poziției juridice a contribuabilului.

Prin prisma jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-640/23 (Greentech), prezenta lucrare analizează limitele exercitării acestui drept în ipoteza recalificării ulterioare a operațiunii de către organul fiscal. În situația în care deducerea nu mai poate fi exercitată, mecanismul clasic de corecție presupune refacerea facturii de către furnizor, în vederea restituirii sumelor achitate nedatorat. Totuși, dacă această corecție devine imposibilă ca urmare a intervenirii prescripției dreptului de a stabili creanța fiscală, contribuabilul suportă, în mod aparent definitiv, o sarcină fiscală nedatorată. În acest context, în interpretarea Directivei 2006/112/CE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat faptul că principiul efectivității impune recunoașterea unui drept de restituire exercitat direct față de administrația fiscală, conturând astfel, în linii noi, o extindere a garanțiilor conferite contribuabilului.

Obiectivul central al analizei constă în evaluarea consistenței acestui remediu juridic și a „contratimpului” în care acesta trebuie valorificat, din perspectiva prescripției dreptului de a cere

restituirea. În mod inevitabil, se evidențiază tensiunea sistemică dintre limitele temporale ale exercitării drepturilor contribuabilului, paradigma protecției intereselor statului și imperativul asigurării principiului neutralității TVA.

Abstract: The right of deduction is a fundamental VAT mechanism designed to ensure fiscal neutrality. As its exercise is contingent upon taxable transactions, defining its scope is essential for the taxpayer's legal position.

Drawing on CJEU jurisprudence in Case C-640/23 (Greentech), this paper examines the limits of this right following the recharacterization of transactions by tax authorities. While the standard correction involves the supplier reissuing invoices, this becomes impossible if the statute of limitations for tax assessments has expired, leaving the taxpayer with an undue burden. Interpreting Directive 2006/112/EC, the Court of Justice stipulates that the principle of effectiveness mandates a right to a direct refund from the tax administration, thereby broadening taxpayer guarantees.

The central objective is to evaluate the robustness of this remedy and the "procedural mismatch" regarding the limitation period for claiming a refund. Ultimately, the study highlights the systemic tension between temporal limits on taxpayers' rights, the protection of state interests, and the imperative of ensuring VAT neutrality.

Cuvinte-cheie: drept de deducere TVA, restituire, prescripție, principiul efectivității, principiul neutralității, cauza C-640/23, recalificare operațiuni

Key-words: VAT deduction right, refund, statute of limitations, principle of effectiveness, principle of neutrality, Case C-640/23, recharacterization of transactions

Bianca-Maria DESPA- RUSU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)
Muncă fără frontiere, impozitare cu limite teritoriale: munca la distanță și provocarea sediului permanent / Borderless Work, Bordered Taxation: Remote Work and the Permanent Establishment Challenge

Rezumat: Munca la distanță, în context transfrontalier, zdruncină arhitectura tradițională a sediului permanent, redefinind reperele geografice utilizate pentru identificarea unei prezențe economice semnificative. Atunci când locul de muncă poate fi o barcă plutind în derivă pe Marea Nordului, o cabană retrasă din Munții Dolomiți sau o căsuță rustică în Yorkshire, devine provocator a stabili în ce loc și în ce moment se constituie o prezență relevantă din punct de vedere fiscal. Lucrarea analizează implicațiile juridice și practice ale muncii transfrontaliere asupra conceptului de sediu permanent, modul în care legislația europeană și internațională se raportează la realitatea muncii dematerializate și strategiile prin care poate fi evitată suprapunerea jurisdicțiilor fiscale într-un context marcat de ubicuitate.

Abstract: Remote work, in a cross-border context, unsettles the traditional architecture of the permanent establishment, redefining the geographical markers used to identify a significant economic presence. When the workplace may just as well be a boat drifting on the North Sea, a secluded cabin in the Dolomites, or a rustic cottage in Yorkshire, determining the place and moment in which a fiscally relevant presence arises becomes a challenging exercise. The paper examines the legal and practical implications of cross border work for the concept of permanent establishment, the ways in which European and international legislation responds to the realities of dematerialized

labor, and the strategies through which the overlap of fiscal jurisdictions can be avoided in a context marked by ubiquity.

Cuvinte cheie: sediu permanent; muncă la distanță; impozitare transfrontalieră; economie digitală; drept fiscal internațional

Key-words: permanent establishment; remote work; cross-border taxation; digital economy; international tax law

Maria-Eliza GALAN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Proba prin declarația contribuabilului în era digitală / Taxpayer declaration as evidence in the digital era*

Rezumat: În ansamblul mijloacelor de probă reglementate de Codul de procedură fiscală se regăsește și proba prin declarația contribuabilului. În cercetarea de față dorim să realizăm o analiză privind modalitatea de administrare a acestui mijloc de probă de către organul fiscal, în contextul digitalizării administrației fiscale. În acest sens, ne propunem să identificăm ce impact are digitalizarea asupra administrării probei prin declarația contribuabilului.

Abstract: Among the means of evidence regulated by the Fiscal Procedure Code, there is also evidence through the taxpayer's declaration. In this research, we want to conduct an analysis of the way this evidence is administered by the fiscal authorities, in the context of the digitalization of the tax administration. In this regard, we aim to identify the impact of digitalization on the administration of evidence through the taxpayer's declaration.

Cuvinte-cheie: probe; drept fiscal; digitalizare; declarația contribuabilului

Key-words: evidence; tax law; digitalization; taxpayer declaration

Irina GALAN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Încălcarea principiului protecției încrederii legitime. Remedii juridice / Breach of the principle of protection of legitimate expectations. Legal remedies*

Rezumat: Articolul își propune să prezinte remediile juridice ale încălcării principiului încrederii legitime în plan fiscal. În concret, scopul demersului este de a identifica ce pârghii juridice are la îndemână un contribuabil ale cărui așteptări legitime au fost vătămăte prin conduita autorităților fiscale. Prin urmare, în acest studiu vom expune câteva mijloace juridice concrete de protecție a încrederii legitime, precum anularea actului administrativ fiscal prin care s-au încălcat așteptările legitime, înlăturarea penalităților de nedeclarare/de întârziere și/sau a dobânzilor sau acordarea de despăgubiri contribuabililor vătămăți.

Abstract: The article presents the legal remedies for the violation of the principle of legitimate expectations in tax field. Specifically, the aim of the study is to identify what legal remedies are available to a taxpayer whose legitimate expectations have been harmed by the actions of the tax authorities. Therefore, in this study we will present some concrete legal methods of protecting legitimate expectations, such as the annulment of fiscal administrative act that have violated legitimate expectations, the removal of penalties for non-declaration/delay and/or interest or the granting of compensation to injured taxpayers.

Cuvinte cheie: încredere legitimă, contribuabil, remedii juridice, anulare, despăgubiri

Key-words: legitimate expectations, taxpayer, legal remedies, annulment, compensation

Andreea-Iuliana PRISACARIU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Dinamica drepturilor de proprietate intelectuală în economia digitală: provocări în materia prețurilor de transfer în Uniunea Europeană / The Dynamics of Intellectual Property Rights in the Digital Economy: Transfer Pricing Challenges in the European Union*

Rezumat: Utilizarea drepturilor de proprietate intelectuală în economia digitală este favorizată de gradul ridicat de mobilitate al acestora. Atunci când drepturile de proprietate intelectuală sunt transferate între întreprinderi afiliate, se aplică regulile prețurilor de transfer, mecanism care permite stabilirea prețurilor în cadrul tranzacțiilor intragrup în conformitate cu principiul valorii de piață. În prezentul studiu ne propunem să conturăm cadrul juridic aplicabil prețurilor de transfer în contextul mobilității drepturilor de proprietate intelectuală în Uniunea Europeană, să evidențiem provocările care apar în evaluarea activelor necorporale, precum și riscurile de erodare a bazei impozabile în arhitectura tranzacțiilor intragrup, prin raportare la o serie de repere jurisprudențiale ale Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Abstract: The use of intellectual property rights in the digital economy is facilitated by their high degree of mobility. When intellectual property rights are transferred between affiliated enterprises, transfer pricing rules apply. This mechanism allows for the determination of prices in intra-group transactions in accordance with the arm's length principle. This study aims to outline the legal framework applicable to transfer pricing in the context of the mobility of intellectual property rights within the European Union, to highlight the challenges arising in the valuation of intangible assets, as well as the risks of tax base erosion within intra-group transaction structures, by reference to a series of relevant case-law benchmarks of the Court of Justice of the European Union.

Cuvinte cheie: prețuri de transfer, active necorporale, economie digitală, drepturi de proprietate intelectuală

Key-words: transfer pricing, intangible assets, digital economy, intellectual property rights

Alexandru CHISTRUGĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Metamorfoza vulture funds în spațiul european: de la datoria suverană la creanțele private neperformante / The Metamorphosis of Vulture Funds in Europe: From Sovereign Debt to Non-Performing Private Claims*

Rezumat: Mecanismele instituționale dezvoltate la nivelul Uniunii Europene au restrâns semnificativ posibilitatea valorificării speculative a datoriei suverane, determinând, în mod firesc, o reorientare a vulture funds către piața creanțelor private neperformante. Această mutație devine evidentă în zona portofoliilor de credite cesionate, a debitorilor generate de utilități și a creanțelor de consum, preluate de entități specializate în recuperare. În România, fenomenul se concretizează prin achiziționarea acestor creanțe la valori mult inferioare celei nominale și valorificarea lor ulterioară prin proceduri judiciare simplificate, care conduc, de cele mai multe ori, la executare silită. În acest context, problema depășește sfera rentabilității unor mecanisme speculative și se plasează în zona echilibrului dintre eficiența recuperării și protecția libertății individuale a debitorului. Astfel, vulture funds nu dispar din arhitectura juridică europeană, ci se adaptează, re poziționându-se într-un spațiu mai puțin vizibil decât cel al datoriei suverane, dar la fel de capabil să genereze profituri consistente.

Abstract: The institutional mechanisms developed at the level of the European Union have significantly curtailed the scope for the speculative enforcement of sovereign debt, thereby prompting a natural shift of vulture funds toward the market of non-performing private claims. This shift is particularly visible in the area of assigned credit portfolios, utility-related debts, and consumer claims taken over by specialized recovery entities. In Romania, the phenomenon materializes through the acquisition of such claims at prices far below their nominal value, followed by their enforcement through simplified judicial procedures, most often culminating in compulsory execution. In this context, the issue extends beyond the profitability of speculative strategies and enters the realm of balancing efficient debt recovery with the protection of the debtor's individual freedom. Consequently, vulture funds do not disappear from the European legal architecture but rather adapt, repositioning themselves within a less visible sphere than that of sovereign debt, yet equally capable of generating substantial profits.

Cuvinte cheie: vulture funds, România, credite neperformante

Key-words: vulture funds, Romania, non-performing loans

SECȚIUNEA II – Moderator: Conf. univ. dr. Lucia Irinescu Amfiteatrul II.6 „Maria Zolyneak”

Nicolae-Horia ȚIȚ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Este justificată reconfigurarea soluției legislative actuale referitoare la încuviințarea executării silite?/ Is the reconfiguration of the current legislative solution regarding the approval of enforcement justified?*

Rezumat: De dată relativ recentă, Parlamentul a adoptat o inițiativă legislativă de modificare a dispozițiilor legale referitoare la încuviințarea executării silite, care vizează executările pornite în temeiul unei hotărâri judecătorești. Președintele României, în baza atribuțiilor sale constituționale, a solicitat Parlamentului reexaminarea legii, fiind invocate o serie de argumente. Prezentarea analizează proiectul legislativ și forma legii adoptată de Parlament, precum și argumentele invocate de Președintele României prin cererea de reexaminare, prin prisma practicii anterioare a Curții Constituționale și a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materia executării silite a debitorilor consumatori.

Abstract: Recently, the Parliament adopted a legislative initiative to amend the legal provisions regarding the approval of enforced execution, which targets executions initiated based on a court ruling. The President of Romania, based on his constitutional powers, requested the Parliament to reexamine the law, citing a series of arguments. This presentation analyzes the legislative project and the form of the law adopted by Parliament, as well as the arguments invoked by the President of Romania in the request for reexamination, through the lens of the previous practice of the Constitutional Court and the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union regarding the enforced execution of consumer debtors.

Cuvinte cheie: încuviințarea executării silite, instanță de executare, hotărâre judecătorească, debitor, consumator;

Key-words: approval of enforcement, enforcement court, court ruling, debtor, consumer;

Lucia IRINESCU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Când statul este pasiv: eșecul protecției vieții de familie în cauza Trojac v. Poland / When the State Remains Passive: The Failure to Protect Family Life in Trojac v. Poland*

Rezumat: Lucrarea analizează dimensiunea obligațiilor pozitive ale statului în materia protecției vieții de familie, astfel cum sunt dezvoltate în jurisprudența Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu un accent special asupra cauzei Trojac c. Poloniei. Pornind de la premisa că articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu se limitează la o obligație de abținere din partea statului, studiul evidențiază necesitatea unor măsuri active și eficiente în vederea garantării relațiilor de familie.

Analiza cauzei relevă faptul că inacțiunea sau reacția inadecvată a autorităților naționale poate conduce la o încălcare a dreptului la viață de familie, în special în situațiile care implică relațiile dintre părinți și copii. În acest context, lucrarea examinează standardele impuse de Curte în ceea ce privește diligența autorităților, celeritatea procedurilor și efectivitatea măsurilor dispuse.

În final, se susține că pasivitatea statului nu reprezintă doar o deficiență administrativă, ci poate constitui un veritabil eșec al protecției drepturilor fundamentale, cu consecințe directe asupra interesului superior al copilului și asupra substanței dreptului la viață de familie.

Abstract: This paper examines the positive obligations of the State in ensuring the protection of family life, as developed in the case-law of the European Court of Human Rights, with a particular focus on the case of *Trojac v. Poland*. Starting from the premise that Article 8 of the European Convention on Human Rights entails not only negative obligations but also positive duties, the study highlights the need for active and effective measures aimed at safeguarding family relationships. The analysis of the case demonstrates that the inaction or inadequate response of national authorities may result in a violation of the right to family life, especially in matters concerning parent-child relationships. In this regard, the paper explores the standards established by the Court concerning due diligence, procedural promptness, and the effectiveness of the measures adopted. It is ultimately argued that State passivity should not be regarded merely as an administrative shortcoming, but rather as a genuine failure to ensure the protection of fundamental rights, with direct implications for the best interests of the child and the very substance of the right to family life.

Cuvinte cheie: viața de familie, obligații pozitive ale statului, jurisprudența CEDO

Key-words: family life, positive obligations of the State, ECHR case-law

Claudia-Antoanela SUSANU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Dificultăți procedurale în materia procedurii concordatului preventiv – Libertatea de acțiune și dreptul de acces la instanță al creditorilor debitorului / Procedural difficulties in the matter of preventive concordat proceedings – Freedom of action and the right of access to court of the debtor's creditors*

Rezumat: Noutățile legislative generate de transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2019/1023) a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019, realizate prin intermediul Legii nr. 216/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014, au generat introducerea unor modificări de substanță în ceea ce privește procedura de concordat preventiv, dacă ne raportăm la dispozițiile ce reglementau această procedură în varianta inițială a Legii nr. 85/2014.

Transpunerea Directivei (UE) 2019/1023) a Parlamentului European în legislația națională și lipsa unei modalități procedurale concrete și efective care să permită terților creditorilor să participe,

În mod voluntar, la soluționarea cererii necontencioase prin care debitorul învestește instanța cu cererea de deschidere a procedurii de concordat preventiv, practica judiciară a generat soluții dintre cele mai variate.

Abstract: The legislative updates generated by the transposition into national legislation of Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019, carried out through Law no. 216/2022 for the amendment and completion of Law no. 85/2014, have led to the introduction of substantial changes regarding preventive concordat proceedings, if we refer to the provisions that regulated this procedure in the initial version of Law no. 85/2014.

The transposition of Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament into national legislation and the lack of a concrete and effective procedural method allowing third-party creditors to voluntarily participate in the resolution of the non-contentious application through which the debtor submits a request to the court for the opening of preventive concordat proceedings has led to a wide variety of solutions in judicial practice.

Cuvinte-cheie: procedura concordatului preventiv, procedură necontencioasă stare de dificultate
Key-words: preventive concordat proceedings, non-contentious procedure, state of difficulty

Sebastian ANTOCE (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Gubernanța datelor privind sănătatea: Medii securizate versus libertatea de inovare / Health Data Governance: Secured Environments vs. Freedom to Innovate*

Rezumat: Prezentarea examinează implementarea Spațiului European al Datelor privind Sănătatea (SEDS), cu accent pe mecanismele de acces la date și utilizarea mediilor securizate de prelucrare („Safe Havens”). Modelul propus reflectă o schimbare structurală în modul de utilizare a datelor medicale, care rămân stocate la nivelul deținătorilor inițiali, în timp ce accesul pentru cercetători sau operatori autorizați este realizat exclusiv prin medii controlate.

În acest cadru, permisiunile acordate de autoritățile de sănătate determină în mod concret condițiile de utilizare a datelor, stabilind limite privind scopurile de analiză, tipurile de prelucrări permise și constrângerile tehnice aferente. În consecință, prezentarea analizează aceste noi mecanisme de guvernare, care pot influența direct desfășurarea cercetării medicale și a inovației bazate pe date.

În finalul prezentării, este evaluat impactul noului model asupra libertății de cercetare și asupra posibilității reale de control asupra datelor, subliniindu-se importanța unui echilibru între protecția datelor sensibile și accesul efectiv la resursele necesare progresului științific și interesului public.

Abstract: The presentation examines the implementation of the European Health Data Space, with a focus on data access mechanisms and the use of secure processing environments (“Safe Havens”). The proposed model reflects a structural change in the way health data is used, which remain stored at the level of the original holders, while access for researchers or authorized operators is exclusively through controlled environments.

In this framework, the permissions granted by health authorities determine the concrete conditions of data use, setting limits on the purposes of analysis, the types of processing allowed and the related technical constraints. Consequently, the presentation analyses these new

governance mechanisms, which can directly influence the conduct of medical research and data-driven innovation.

At the end of the presentation, the impact of the new model on the freedom of research and on the real possibility of control over data is assessed, underlining the importance of a balance between the protection of sensitive data and effective access to resources necessary for scientific progress and the public interest.

Cuvinte cheie: Spațiu European al Datelor privind Sănătatea, safe haven, prelucrarea datelor, acces la date

Key-words: European Health Data Space, safe haven, data processing, data access

Crina-Maria STANCIU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)- *Ready Player Law: O deconstruire a jocului video în sfera dreptului de autor / Ready Player Law: A deconstruction of the video game in the field of copyright*

Rezumat: Prezentul studiu își propune să definească sau, mai bine spus, să testeze originalitatea în lumea virtuală, fundamentată pe inteligență artificială și redată prin intermediul jocurilor video. Jocul video poate fi perceput ca un obiect al dreptului de autor, acesta fiind o operă comună și divizibilă. Acesta poate fi, însă împărțit în mai multe obiecte precum aspectele care țin de software, de grafică, de sunet sau de poveste. Elementele care compun jocul video ca întreg vor fi analizate, în acest context, de o manieră separată pentru a putea stabili originalitatea fiecăruia, cu un accent pe jurisprudența CJUE.

Cercetarea noastră are drept scop analizarea jocului video prin prisma regulilor aferente dreptului de autor și stabilirea unor limite de protecție, precum situația utilizatorilor care ajung să „creeze” ei înșiși în cadrul jocului sau a limitei impuse de obiect sau de utilizare.

Abstract: This study aims to define or, better said, to test originality in the virtual world, based on artificial intelligence and played through video games. The video game can be perceived as an object of copyright, this being a common and divisible work. It can, however, be divided into several objects such as aspects related to software, graphics, sound or story. The elements that make up the video game as a whole will be analyzed, in this context, in a separate manner in order to establish the originality of each one, with an emphasis on the case law of the CJEU.

Our research aims to analyze the video game through the lens of copyright rules and to establish some protection limits, such as the situation of users who end up "creating" themselves within the game or the limit imposed by the object or use.

Cuvinte cheie: drept de autor, joc video, personaje, utilizatori, originalitate

Key-words: copyright, video game, characters, users, originality

Ana-Maria CARABINERU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Știința dreptului între tradiție și modernitate: o perspectivă comparativă româno-engleză / Legal Science between Tradition and Modernity: a Romanian-English Comparative Approach*

Rezumat: Întrebarea „Ce este dreptul?” a suscitat, de-a lungul timpului, un interes constant și o curiozitate deosebită, rar întâlnite în alte domenii ale cunoașterii, păstrându-și actualitatea atât în context național, cât și în cel european contemporan. Prezenta lucrare își propune să analizeze

dreptul ca fenomen multidimensional, situat la intersecția dintre tehnică, artă, filosofie și știință. În acest cadru, sunt avute în vedere principalele sale ipostaze: dreptul ca tehnică de elaborare și aplicare a normelor juridice, ca artă a interpretării sensului normei în lumina realităților concrete și a valorilor care o întemeiază, ca filosofie a fundamentelor justiției și ca știință orientată spre conceptualizarea și sistematizarea normelor.

Totodată, lucrarea integrează o perspectivă comparativă asupra principalelor sisteme juridice, evidențiind rigoarea tehnico-normativă specifică tradiției romano-germanice și caracterul jurisprudențial al sistemului de drept *common law*, prin raportare la dreptul român și la cel englez.

Abstract: The question “What is law?” has, over time, aroused a sustained interest and a remarkable curiosity, rarely encountered in other fields of knowledge, while maintaining its relevance in both the national and contemporary European context.

This paper aims to analyze law as a multidimensional phenomenon situated at the intersection of technique, art, philosophy, and science. In this framework, its main dimensions are considered: law as a technique of drafting and applying legal norms, as an art of interpreting the meaning of the norm in light of concrete realities and the values upon which it is grounded, as a philosophy of the foundations of justice, and as a science oriented toward the conceptualization and systematization of legal norms.

Furthermore, the paper integrates a comparative perspective on the main legal systems, highlighting the technical and normative rigor specific to the Romano-Germanic tradition and the jurisprudential character of the common law system, with reference to Romanian and English law.

Cuvinte cheie: drept, știința dreptului, tehnică legislativă, izvoarele dreptului

Key-words: law, legal science, legal technique, sources of law

Luiza-Cristina GAVRILESCU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Mecanismul digital pentru exercitarea libertății consumatorilor de retragere din contractele privind servicii financiar-bancare / The Digital Mechanism for Exercising Consumers’ Right of Withdrawal from Financial and Banking Services Contracts*

Rezumat: Semnalăm actualizarea regulilor de protecție a consumatorilor de servicii financiar bancare, raportat la contextul digitalizării și cerințele contractelor încheiate online. Cadru legislativ intern a fost de curând armonizat la prevederile Directivei (UE) 2023/2.673 în ceea ce privește contractele de servicii financiare încheiate la distanță. În vederea extinderii protecției consumatorilor în cazul contractelor de servicii financiare încheiate la distanță, noile reglementări impun operatorilor economici obligații mai stricte privind furnizarea informațiilor precontractuale.

Se remarcă introducerea unor cerințe de informare a consumatorilor care contractează online serviciile financiare de consum, care includ: servicii bancare și conturi curente, servicii de plată, carduri de credit, credite ipotecare și diferite tipuri de asigurări. Un impact semnificativ asupra operatorilor de comerț electronic va avea obligația de a oferi consumatorilor un mecanism digital simplu, clar și imediat accesibil pentru a-și exercita dreptul de retragere, prin introducerea unei funcții sub forma unui "buton de retragere" în cadrul interfeței online.

Abstract: This article examines the recent update of consumer protection rules in the field of financial and banking services, in the context of the increasing digitalisation of contractual relationships. At national level, the legislative framework has recently been harmonised with the

provisions of Directive (EU) 2023/2673, which imposes enhanced obligations on traders regarding the provision of clear, accurate, and comprehensible pre-contractual information.

Particular emphasis is placed on financial consumer service contracts online, including banking and current account services, payment services, credit cards, mortgage loans, and various categories of insurance. A central innovation introduced by the Directive is the obligation to ensure the effective exercise of the right of withdrawal through digital means. In this respect, economic operators are required to provide consumers with a simple, clearly visible, and permanently accessible digital mechanism, enabling them to withdraw from the contract without unnecessary obstacles. This requirement is materialised through the introduction of a dedicated functional tool, commonly referred to as a “withdrawal button”, incorporated within the online interface.

Cuvinte cheie: "buton de retragere", drepturile consumatorilor, servicii financiare, transparență digitală

Key-words: "withdrawal button", consumer rights, financial services, digital transparency

Vlad GRIGORESCU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *În ce măsură legiuitorul național apelează la dreptul european în materia protecției libertăților fundamentale? / To what extent does the national legislator appeal to European law in the matter of the protection of fundamental freedoms*

Rezumat: În drept, un sistem este coerent atâta vreme cât nu comportă contradicții ori lacune. După 1989, protecția drepturilor omului a devenit un imperativ pentru tânărul regim democratic instalat la București. Fiind un sector de drept lacunar, lucrarea își propune să arate în ce măsură dreptul european, înțeles din prisma CEDO și a dreptului Uniunii Europene, a paliat acest lucru.

Abstract: In law, a system is coherent as long as it does not contain contradictions or gaps. After 1989, the protection of human rights became an imperative for the young democratic regime installed in Bucharest. Being a sector of lacunae law, this paper aims to show to what extent European law, understood from the perspective of the ECHR and European Union law, has alleviated this problem.

Cuvinte cheie: drepturile omului, dreptul Uniunii Europene, CEDO, lacuna

Key-words: human rights, European Union law, ECHR, loophole

Corina-Oana MAZILU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Patent Assertion Entities vs. UE sau despre cum poate fi afectată libertatea de a desfășura o activitate comercială / Patent Assertion Entities vs. the EU: Implications for the Freedom to Conduct a Business*

Rezumat: În prezenta lucrare ne propunem să supunem analizei modul în care libertatea de desfășurare a unei activități comerciale, libertate consacrată în articolul 16 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, poate fi afectată de modalitatea în care Patent Assertion Entities (PAEs) își valorifică drepturile conferite de brevetele esențiale pentru un standard (BES). Extinderea domeniului de acțiune al acestor entități în plan european s-a realizat într-o manieră facilă, întrucât cadrul legislativ dintr-o serie de state membre ale Uniunii Europene le-a permis monetizarea cu ușurință a brevetelor deținute. Cu toate că amploarea acestui fenomen nu este la fel de

semnificativă ca în Statele Unite ale Americii, manifestarea acestor entități în Europa își menține relevanța în contextul interferențelor lor cu activitățile economice desfășurate de terți. Totodată, prin raportare la concluziile din raportul final al Comisiei Europene referitor la aplicarea Directivei privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, ne propunem să identificăm un răspuns la următoarea dilemă: aplicarea cu rigurozitate a măsurilor de limitare a modului de operare al *Patent Assertion Entities* poate conduce la însăși afectarea propriei libertăți de a desfășura o activitate comercială?

Abstract: In this paper, we aim to analyze how the freedom to conduct business, a freedom enshrined in Article 16 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, may be affected by the way in which Patent Assertion Entities (PAEs) exploit the rights conferred on them by the standard-essential patents (SEPs). The expansion of the scope of action of these entities at the European level was achieved in an easy manner, since the legislative framework in a number of European Union Member States allowed them to monetize their patents with relative ease. Although the scale of this phenomenon is not as significant as in the United States of America, the presence of these entities in Europe remains relevant in the context of their interference with the economic activities carried out by third parties. At the same time, by referring to the conclusions of the European Commission's final report on the application of the Directive on the Enforcement of Intellectual Property Rights, we seek to identify an answer to the following dilemma: can the rigorous application of measures aimed at limiting the mode of operation of Patent Assertion Entities lead to the very impairment of individual freedom to conduct a business?

Cuvinte cheie: Patent Assertion Entities, brevete esențiale pentru un standard (BES), art. 16 CFR, litigii

Key-words: Patent Assertion Entities, standard essential patents (SEP), art. 16 CFR, litigation

SECȚIUNEA III – Moderator: Prof.univ. dr. Carmen Moldovan Amfiteatrul „Mihail Eliescu”

Ancuța-Elena FRANȚ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Supravegherea în spațiul european: între securitate și libertate / Surveillance in the European Space: Between Security and Freedom*

Rezumat: Prezentul studiu analizează echilibrul fragil dintre necesitatea protejării societății și respectarea drepturilor fundamentale ale individului în contextul european contemporan. În Europa, tehnologiile de supraveghere - precum monitorizarea video, interceptarea comunicațiilor sau utilizarea bazelor de date biometrice - au devenit un instrument esențial în prevenirea și combaterea criminalității. Totuși, aceste practici ridică probleme importante de ordin juridic și filosofic, legate de drepturile fundamentale ale omului, precum dreptul la viață privată, demnitate și libertate individuală. Din perspectiva filosofiei dreptului, se pune întrebarea dacă extinderea mecanismelor de control nu conduce la o restrângere treptată a libertății, aspect considerat de unii inacceptabil, chiar dacă se realizează în numele securității publice. În același timp, în spațiul european se încearcă stabilirea unor limite clare de exercitare a supravegherii, de exemplu, prin norme privind protecția datelor cu caracter personal și privind utilizarea inteligenței artificiale. Lucrarea urmărește

să evidențieze tensiunea permanentă dintre aceste două valori esențiale - securitatea și libertatea - și explorează modul în care ele pot fi armonizate într-o societate democratică.

Abstract: This study examines the fragile balance between the need to protect society and the respect for the fundamental rights of the individual in the contemporary European context. In Europe, surveillance technologies - such as video monitoring, interception of communications, and the use of biometric databases - have become essential tools in the prevention and combating of crime. However, these practices raise significant legal and philosophical issues related to fundamental human rights, such as the right to privacy, dignity, and the right to liberty. From the perspective of the philosophy of law, the question arises whether the expansion of control mechanisms leads to a gradual restriction of freedom, an aspect considered by some to be unacceptable, even when carried out in the name of public security. At the same time, within the European space, efforts are being made to establish clear limits on the exercise of surveillance, for example through rules on personal data protection and the use of artificial intelligence. The paper aims to highlight the ongoing tension between these two essential values - security and freedom - and explores how they can be reconciled within a democratic society.

Cuvinte cheie: supraveghere, securitate, libertate, protecția datelor, inteligență artificială, drepturi fundamentale

Key-words: surveillance, security, freedom, data protection, artificial intelligence, fundamental rights

Carmen MOLDOVAN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Provocări în implementarea mecanismelor anti SLAPP - de la Directiva (UE) 2024/1069 la legislația națională / Challenges in Implementing Anti SLAPP Mechanisms: From Directive (EU) 2024/1069 to National Legislation*

Rezumat: Litigiile strategice împotriva participării publice (Strategic Lawsuits Against Public Participation – SLAPP) reprezintă un fenomen în creștere în spațiul european, fiind utilizate pentru a descuraja exprimarea critică, jurnalismul de investigație și activismul civic, prin mijloace judiciare exercitate abuziv. Adoptarea Directivei (UE) 2024/1069 privind protecția persoanelor implicate în participarea publică împotriva acțiunilor judiciare vădit nefondate sau abuzive marchează un moment semnificativ în evoluția politicilor europene de protejare a libertății de exprimare și a valorilor democratice.

Prezenta lucrare analizează provocările majore ale implementării, concentrându-se pe combaterea așa-numitului *chilling effect*— fenomenul prin care simpla amenințare cu procese costisitoare reduce la tăcere critica legitimă și participarea publică. Sunt examinate mecanismele esențiale, precum respingerea timpurie a acțiunilor nefondate și acordarea de garanții financiare. Concluziile subliniază că succesul noii legislații depinde de capacitatea sistemului judiciar de a recunoaște rapid abuzul de drept, prevenind transformarea instanțelor de judecată în instrumente de cenzură indirectă.

Abstract: Strategic Lawsuits Against Public Participation (SLAPPs) represent a growing phenomenon within the European legal space, being used to discourage critical expression, investigative journalism, and civic activism through the abusive use of judicial proceedings. The adoption of Directive (EU) 2024/1069 on the protection of persons engaging in public participation against

manifestly unfounded or abusive court actions marks a significant moment in the development of European policies aimed at safeguarding freedom of expression and democratic values.

This paper analyses the major challenges of implementation, focusing in particular on combating the so-called chilling effect—the phenomenon whereby the mere threat of costly litigation silences legitimate criticism and public participation. Core mechanisms introduced by the Directive are examined, such as the early dismissal of unfounded claims and the provision of financial safeguards. The conclusions underline that the success of the new legislation ultimately depends on the ability of judicial systems to rapidly identify and address abuses of rights, thereby preventing courts from being transformed into instruments of indirect censorship.

Cuvinte cheie: SLAPP, participare publică, libertatea de exprimare, abuz de drept procedural, stat de drept

Key-words: SLAPP, public participation, freedom of expression, procedural abuse, rule of law

Oleg BERCU (Universitatea Tehnică a Moldovei, Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul)- *Drepturile omului între exigențele Uniunii Europene și practicile naționale / Human Rights Between The Requirements Of The European Union And National Practices*

Rezumat: Tema propusă vizează evidențierea raportului dintre exigențele europene în materia protecției drepturilor omului și modalitățile concrete de aplicare a acestora în ordinea juridică internă a statelor. În spațiul european, drepturile omului sunt consacrate printr-un cadru normativ complex, construit în jurul Uniunii Europene și al Consiliului Europei, instituții care impun statelor atât obligații pozitive, cât și obligații negative în vederea garantării efective a drepturilor fundamentale. Cu toate acestea, transpunerea și aplicarea acestor exigențe la nivel național sunt influențate de particularități constituționale, de tradiții juridice distincte și de constrângeri politico-instituționale specifice fiecărui stat. În acest mod, se conturează un spațiu de tensiune între vocația universală a standardelor europene și diversitatea practicilor naționale. Un rol esențial în procesul de armonizare a interpretărilor îl au mecanismele jurisdicționale europene, în special jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care contribuie la consolidarea unui nivel comun de protecție, fără a exclude însă marja de apreciere recunoscută statelor. Totodată, lucrarea are în vedere și examinarea particularităților asigurării drepturilor omului în Republica Moldova. În acest context, protecția efectivă a drepturilor omului depinde, în mod decisiv, de capacitatea statelor de a integra în mod coerent normele europene în propria ordine constituțională și juridică.

Abstract: The proposed topic aims to highlight the relationship between European requirements in the field of human rights protection and the concrete modalities of their implementation within the domestic legal order of states. In the European space, human rights are enshrined in a complex normative framework built around the European Union and the Council of Europe, institutions that impose on states both positive and negative obligations to ensure the effective protection of fundamental rights. However, the transposition and application of these requirements at the national level are influenced by constitutional particularities, distinct legal traditions, and specific politico-institutional constraints of each state. In this way, a space of tension emerges between the universal vocation of European standards and the diversity of national practices. A key role in the process of harmonizing interpretations is played by European judicial mechanisms, in particular the case law of the European Court of Human Rights, which contributes to the consolidation of a common level of protection, without excluding the margin of appreciation recognized to states. At

the same time, the paper also examines the particularities of ensuring human rights in the Republic of Moldova. In this context, the effective protection of human rights depends decisively on the capacity of states to coherently integrate European norms into their own constitutional and legal order.

Cuvinte cheie: drepturi fundamentale; marja de apreciere; standarde europene; control de constituționalitate; jurisdicție internațională

Key-words: fundamental rights; margin of appreciation; European standards; constitutional review; international jurisdiction

Claudiu PUPĂZAN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)- *Considerații cu privire la reforma administrației publice locale din România / Considerations regarding the reform of local public administration in Romania*

Rezumat: Reforma administrației publice din România reprezintă, din perspectivă juridică, un proces complex ce impune o implementare eficientă, responsabilă și graduală, astfel încât să răspundă așteptărilor cetățenilor colectivităților locale.

Reforma administrației publice nu trebuie să se axeze exclusiv pe reorganizarea, prin comasare, a unităților administrativ-teritoriale recunoscute de Constituția României: comune, orașe și județe, ci trebuie să vizeze eficientizarea serviciului public prestat prin creșterea gradului de responsabilizare a decidenților locali, diminuarea factorului politic în actul de decizie, dinamizarea ocupării funcțiilor publice în aparatul administrativ local și introducerea unor mecanisme eficiente de control care să garanteze respectarea interesului local. Acestea sunt principalele coordonate pe care le vom aborda în prezentarea noastră.

Abstract: The reform of public administration in Romania represents, from a legal perspective, a complex process that needs to be implemented efficiently, responsibly and gradually, so as to meet the expectations of citizens of local communities.

The public administration reform should not focus exclusively on the reorganization, through merger, of the administrative-territorial units recognized by the Romanian Constitution: communes, cities and counties, but should aim to make the public service provided more efficient by increasing the level of accountability of local decision-makers, reducing the political factor in the decision-making process, dynamizing the occupation of public positions in the local administrative apparatus and introducing efficient control mechanisms that guarantee respect for local interests. These are the main coordinates that we will address in our presentation.

Cuvinte cheie: reformă, administrație publică locală, comasare, unități administrativ-teritoriale, funcție publică locală

Key-words: reform, local public administration, merger, administrative-territorial units, local public function

Ioan-Dumitru APACHIȚEI (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Poate un act administrativ să modifice competența organelor de urmărire penală? Analiza Ordinului nr. 59/2021/ Can an administrative act modify the jurisdiction of criminal investigation bodies? An analysis of Order no. 59/2021*

Rezumat: Competența organelor de urmărire penală reprezintă o expresie a principiului legalității, revenind exclusiv legiuitorului atribuția de a stabili criteriile de determinare a acesteia și cazurile de prorogare. În acest context, dispozițiile articolului 325 din Codul de procedură penală reglementează o formă de prorogare facultativă de competență, aplicarea lor fiind detaliată prin Ordinul nr. 59/2021 al procurorului general de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Studiul analizează natura juridică a acestui act administrativ și compatibilitatea sa cu exigențele principiului legalității în materia competenței. În mod particular, se examinează dacă instituirea unui caracter obligatoriu al preluării cauzelor, în funcție de calitatea făptuitorului, poate fi condiționată printr-un act administrativ sau dacă aceasta excede competenței normative a autorității emitente. Concluzia studiului evidențiază existența unor tensiuni între reglementarea legală și cea administrativă, cu potențiale implicații asupra legalității urmăririi penale.

Abstract: The jurisdiction of criminal investigation bodies represents an expression of the principle of legality, with the exclusive prerogative of the legislator to establish both the criteria for its determination and the cases in which it may be extended. In this context, the provisions of Article 325 of the Criminal Procedure Code regulate a form of optional extension of jurisdiction, the application of which is further detailed by Order No. 59/2021 of the Prosecutor General of the Prosecutor's Office attached to the High Court of Cassation and Justice. This study examines the legal nature of this administrative act and its compatibility with the requirements of the principle of legality in matters of jurisdiction. In particular, it analyzes whether the establishment of a mandatory transfer of cases, depending on the professional status of the perpetrator, may be introduced through an administrative act or whether such regulation exceeds the normative competence of the issuing authority. The study concludes by highlighting the existence of tensions between statutory and administrative regulation, with potential implications for the lawfulness of criminal investigations.

Cuvinte cheie: competență materială, competență personală, act administrativ, preluarea cauzelor
Key-words: subject-matter jurisdiction, personal jurisdiction, administrative act, case transfer

Smaranda-Georgiana AZAMFIREI (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Internet Shutdown: necesitate sau control? / Internet Shutdown: Necessity or Control?*

Rezumat: Indiferent de calificarea atribuită- formă de cenzură, mecanism de control al informațiilor ori măsură autoritară transpusă în contextul spațiului cibernetic-, blocarea sau restricționarea accesului la internet generează interpretări divergente în ceea ce privește aprecierea caracterului de legalitate al actelor intenționate săvârșite de autoritățile statului. Elementele esențiale de analiză se concentrează asupra recunoașterii posibilității statului de a exercita suveranitate digitală, dar și a obligației acestuia de a proteja libertatea de exprimare a individului, respectiv de a garanta dreptul de conectare la internet ca parte componentă a accesării informațiilor de interes public. Prezentul articol își propune să examineze implicațiile și limitările suveranității cibernetică, derivate din valorificarea principiului suveranității statelor în spațiul digital.

Abstract: Regardless of the qualification attributed- whether as a form of censorship, a mechanism for controlling information, or an authoritarian measure transposed into the context of cyberspace, the blocking or restriction of Internet access gives rise to divergent interpretations regarding the assessment of the legality of intentional acts carried out by government authorities. The essential elements of analysis focus both on the recognition of the State's capacity to exercise cyber

sovereignty and on its obligation to protect the freedom of expression, as well as to guarantee the right to connect to the Internet as an integral component of access to information of public interest. This article aims to examine the implications and limitations of cyber sovereignty, as derived from the application of the principle of State sovereignty in cyberspace.

Cuvinte cheie: blocarea accesului la internet, suveranitatea cibernetică, libertatea de exprimare, dreptul de conectare (la internet)

Key-words: Internet shutdown, cyber sovereignty, freedom of expression, right to connect (to the Internet)

Maria-Lucia APACHIȚEI (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Automatizarea armelor în cadrul conflictului din Ucraina. Corelații cu strategia de securitate europeană / Weapons Automation in the Context of the Conflict in Ukraine. Correlations with the European Security Strategy*

Rezumat: Prezentul articol analizează impactul automatizării armelor asupra evoluției normelor de desfășurare a conflictelor armate, având ca punct de plecare conflictul din Ucraina. În contextul în care războiul convențional este progresiv substituit de tehnologii emergente, lucrarea oferă o privire de ansamblu asupra evoluției tacticilor militare utilizate de Rusia și de Ucraina, evidențiind tranziția de la operațiuni clasice la utilizarea sistemelor autonome și semi-autonome, în special a dronelor și a aplicațiilor bazate pe inteligență artificială.

Mai mult decât atât, articolul examinează cele mai recente evoluții privind automatizarea armelor de către ambele părți, punându-se accent pe capacitatea Ucrainei de a integra rapid tehnologii inovatoare în strategia sa defensivă. În acest context, sunt avute în vedere și implicațiile acestor transformări asupra cadrului normativ al dreptului internațional public, în special în ceea ce privește principiul nerecurgerii la forță, a normelor de *jus in bello* cât și a ideii de responsabilitate de a proteja.

De asemenea, lucrarea analizează măsura în care strategia de securitate a Uniunii Europene răspunde noilor realități tehnologice, precum și impactul utilizării armelor autonome asupra securității colective europene. În acest sens, sunt avute în vedere inițiativele recente de consolidare a capacităților de apărare prin instrumente precum Fondul European de Apărare și Busola Strategică, sisteme ce promovează integrarea tehnologiilor emergente, inclusiv inteligența artificială, în domeniul militar. Totodată, analiza evidențiază o abordare normativă a Uniunii, centrată pe menținerea controlului uman semnificativ asupra sistemelor de armament autonome și pe respectarea dreptului internațional umanitar în contextul conflictelor armate.

Nu în ultimul rând, în completarea aspectelor analizate, articolul abordează semnificația dezvoltării acestor tehnologii în configurarea modalităților de desfășurare a conflictelor armate, precum și necesitatea unor posibile adaptări la nivel strategic și normativ.

Abstract: This article analyzes the impact of weapons automation on the evolution of the rules governing the conduct of armed conflicts, taking the conflict in Ukraine as its starting point. In a context where conventional warfare is progressively being supplanted by emerging technologies, the paper provides an overview of the evolution of military tactics employed by Russia and Ukraine, highlighting the transition from classical operations to the use of autonomous and semi-autonomous systems, particularly drones and applications based on artificial intelligence.

Moreover, the article examines the most recent developments concerning weapons automation by both parties, with particular emphasis on Ukraine’s capacity to rapidly integrate innovative technologies into its defensive strategy. In this context, the implications of these transformations on the normative framework of public international law are also considered, especially with regard to the principle of non-use of force, the rules of *jus in bello*, as well as the concept of the responsibility to protect.

Furthermore, the paper analyzes the extent to which the security strategy of the European Union responds to new technological realities, as well as the impact of the use of autonomous weapons on European collective security. In this regard, it considers recent initiatives aimed at strengthening defense capabilities through instruments such as the European Defence Fund and the Strategic Compass, which promote the integration of emerging technologies, including artificial intelligence, into the military domain. At the same time, the analysis highlights the Union’s normative approach, centered on maintaining meaningful human control over autonomous weapons systems and ensuring compliance with international humanitarian law in the context of armed conflicts.

Last but not least, complementing the aspects analyzed, the article addresses the significance of the development of these technologies in shaping the conduct of armed conflicts, as well as the need for potential adaptations at both the strategic and normative levels.

Cuvinte cheie: automatizarea armelor, tehnologii emergente, războiul din Ucraina, securitate europeană

Key-words: weapons automation, emerging technologies, war in Ukraine, European security

Mădălina GUȚĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Rolul cutumei în dreptul internațional și european: analiză comparativă a jurisprudenței CIJ și a CJUE / The Role of Custom in International and European Law: A Comparative Analysis of the Case Law of the ICJ and the CJEU*

Rezumat: Mult timp, cutuma a fost consacrată drept una dintre sursele fundamentale ale dreptului, însă datorită ascensiunii normelor scrise, astăzi pare să fi pășit într-un con de umbră. Chiar și din acest spațiu umbrit, influența sa persistă, fiind esențială în interpretarea și dezvoltarea dreptului. Statutul său actual naște incertitudini -este în declin sau doar în schimbare? Se remarcă, cu precădere, o reconfigurare a cutumei și în niciun caz dispariția acesteia. Prin intermediul jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Internaționale de Justiție, vom analiza remodelarea și locul acesteia în arhitectura decizională a acestor instanțe.

Abstract: For a long time, custom was recognized as one of the fundamental sources of law, but due to the rise of written norms, it now seems to have been relegated to the sidelines. Even from this shadowed space, its influence persists, remaining essential to the interpretation and development of law. Its current status raises uncertainties—is it in decline or merely undergoing change? What stands out, above all, is a reconfiguration of custom, and by no means its disappearance. Through the case law of the Court of Justice of the European Union and the International Court of Justice, we will analyze its reshaping and its role in the decision-making architecture of these courts.

Cuvinte cheie: cutuma, jurisprudență, izvor de drept, drept european, drept internațional

Key-words: custom, jurisprudence, source of law, European law, international law

Sorin-Claude MODREANU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Internarea medicală în lumina art. 5 al Convenției Europene a Drepturilor Omului / Medical institutionalisation under Article 5 of the European Convention on Human Rights*

Rezumat: Dreptul la libertate reprezintă unul dintre fundamentele oricărei societăți democratice și consacrarea sa în sistemele normative moderne oferă oricărei persoane garanțiile esențiale împotriva unor detenții arbitrare. În ceea ce privește statele membre ale Consiliului Europei, referința comună este reprezentată de art. 5 al Convenției europene a drepturilor omului („Dreptul la libertate și siguranță”), condițiile și garanțiile stabilite la nivel convențional reflectându-se în sistemul procesual penal al fiecărui stat membru. Scopul prezentului studiu este de a analiza modalitatea în care legiuitorul român a conturat aceste garanții la nivel intern, cu referire specifică la relația dintre art. 5 par. 1 lit. e) al Convenției și instituția internării medicale, astfel cum este aceasta reglementată în Noul Cod Penal și Noul Cod de Procedură Penală. Mai mult, va fi analizată jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului în materie, pentru o comparație cu evoluția normativă și jurisprudențială la nivel intern.

Abstract: The right to liberty constitutes one of the foundations of any democratic society, and its enshrinement within modern normative systems provides every individual with essential safeguards against arbitrary detention. With regard to the member States of the Council of Europe, the common point of reference is Article 5 of the European Convention on Human Rights (“Right to liberty and security”), the conditions and guarantees established at the Convention level being reflected in the criminal procedural system of each member State. The purpose of the present study is to analyse the manner in which the Romanian legislator has shaped these safeguards at the domestic level, with specific reference to the relationship between Article 5 § 1 (e) of the Convention and the measure of medical institutionalisation, as regulated under the New Criminal Code and the New Code of Criminal Procedure. Furthermore, the recent case-law of the European Court of Human Rights in this field will be analysed, with a view to drawing a comparison with the normative and jurisprudential developments at the domestic level.

Cuvinte cheie: Dreptul la libertate și siguranță; internare medicală; detenție arbitrară; garanții
Key-words: Right to liberty and security; medical institutionalisation; arbitrary deprivation of liberty; safeguards

SECȚIUNEA IV – Online

Moderator: Lect. univ. dr. Andra Iftimiei

Radu-Bogdan BOBEI (Facultatea de Drept, Universitatea din București) - *Destinul consumatorilor în europeanul conflict de legi / The Consumers' Fate in the European Conflict of Laws*

Rezumat: Regulamentul Roma I și o serie de Directive europene, de exemplu, Directiva 93/13/CEE privind clauzele abuzive în contractele încheiate de consumatori, astfel modificată de așa-numita ‚Directivă Omnibus’, sunt evaluabile ca instrumente legislative de protecție a consumatorilor și din perspectiva conflictului de legi. Noul și vechiul proiect academic personal (acesta este Proiectul Roma -1, nota mea) abordează protecția în discuție potrivit concepțiilor inspirate de așa-numitul ‚drept al economiei politice’. Acesta din urmă reclamă - cel puțin potrivit cadrului stabilit de structura cvasi-federală denumită ‚Uniunea Europeană’ - înțelegerea normelor terțiare de tip ‚UE’

familiale contractelor sus-menționate în lumina conceptului ‚economie socială de piață‘. Conceptul amintit – el însuși un concept hibrid - întâlnește hibridizarea dreptului european al consumatorului, inclusiv hibridizarea conflictului de legi ivit în contractele încheiate de consumatori. Hibridizarea facilitează – sub cupola dreptului european al consumatorului - ascensiunea dreptului public asupra dreptului privat. Câteva explicații de drept transnațional merită să fie efectuate.

Abstract: The Rome I Regulation and some European Directives, for instance the Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts, as modified by the so-called ‘Omnibus Directive’, are able to be assessed as legislative instruments of protection of the consumers. Such protection also works in light of the conflict of laws. The new and old scholarly project of mine (that is the ‘Rome -1 Project’, my note) approaches such protection pursuant to the ways of thinking inspired by the so-called ‘law of political economy’. The latter law requires – at least pursuant to the framework enacted by the federal-like body called ‘European Union’ – the understanding of the European tertiary rules familiar to the above-mentioned contracts in light of the concept of “social market economy”. The said hybrid concept meets the hybridization of the European consumer law, including the hybridization of conflict of law arising out of the consumer contracts. The hybridization means – under the chapeau of the European consumer law – the rise of the regulatory law over the private law. Some transnational law explanations are worth to be worded.

Cuvinte cheie: drept transnațional, dreptul Uniunii Europene, conflictul de legi, consumatori, dreptul consumatorului

Key-words: transnational law, European Union Law, conflict of laws, consumers, consumer law

Cristi DANILEȚ (Universitatea „Petre Andrei” Iași) - *Libertatea judecătorului în interiorul legii: între supunerea față de normă și marja de apreciere / The Judge’s Freedom Within the Law: Between Fidelity to the Norm and the Margin of Appreciation*

Rezumat: Studiul examinează în ce măsură judecătorul este liber în actul de jurisdicție, deși este supus legii și principiului legalității. Analiza pornește de la modelul clasic al judecătorului ca simplu aplicator al normei și arată că această reprezentare nu mai este suficientă pentru a descrie realitatea deciziei judiciare într-un sistem juridic complex, plural și orientat de principii. Între textul normativ și soluția concretă se deschide un spațiu de interpretare, evaluare și apreciere care nu poate fi eliminat fără a falsifica natura însăși a judecății. Lucrarea susține că libertatea judecătorului nu este opusul legalității, ci forma în care legalitatea se concretizează printr-un act de discernământ juridic. În acest cadru, marja de apreciere, motivarea și dimensiunea umană a judecății nu reprezintă derapaje de la drept, ci condiții ale aplicării sale responsabile într-un stat de drept.

Abstract: This paper examines the extent to which a judge is free in the act of adjudication, even though he or she remains bound by law and by the principle of legality. The analysis starts from the classical model of the judge as a mere applier of legal rules and argues that this image is no longer sufficient to describe judicial decision-making in a complex, pluralistic, principle-oriented legal order. Between the legal text and the concrete solution lies a space of interpretation, evaluation, and appreciation that cannot be eliminated without distorting the very nature of judging. The paper argues that judicial freedom is not the opposite of legality, but the form through which legality becomes concrete in an act of legal discernment. In this framework, the margin of appreciation,

reasoning, and the human dimension of judging are not deviations from law, but conditions of its responsible application under the rule of law.

Cuvinte cheie: libertatea judecătorului; legalitate; marja de apreciere; interpretare judiciară; statul de drept

Key-words: judicial freedom; legality; margin of appreciation; judicial interpretation; rule of law

Diana IONESCU (Facultatea de Drept, Universitatea ”Babeș Bolyai” Cluj-Napoca), *Independența internă a judecătorilor — garanție a libertății. Repere jurisprudențiale în dreptul european / Internal Independence of Judges — a Guarantee of Freedom. Jurisprudential Landmarks in European Law*

Rezumat: Libertatea în spațiul european nu poate fi mai solidă decât sistemul judiciar chemat să o garanteze. Drepturile fundamentale se transformă din norme în realități efective doar atunci când o justiție independentă le protejează. Protecția judecătorului față de presiunile din interiorul sistemului judiciar — independența judiciară internă — reprezintă o dimensiune esențială, dar încă insuficient consolidată a acestei arhitecturi. CEDO a recunoscut conceptul începând cu cauza Parlov-Tkalčići (2009) și l-a dezvoltat până la cauza Dăniluț (2025). CJUE, la rândul său, a invocat jurisprudența CEDO în materie, punând bazele unei jurisprudențe ce rămâne în curs de consolidare. Stat cu o tranziție lentă spre democrația liberală, în contextul global caracterizat prin tendințe spre autoritarism, România cunoaște și în perioada contemporană provocări care testează independența judiciară internă. Prezenta contribuție analizează evoluțiile jurisprudențiale ale celor două instanțe europene, identifică lacunele arhitecturale și transpune principalele cerințe în plan intern, în slujba libertății ca valoare fondatoare a spațiului european.

Abstract: Freedom in the European area can be no stronger than the judiciary called upon to guarantee it. Fundamental rights are transformed from mere norms into effective realities only when an independent justice system protects them. The protection of judges from pressures within the judiciary — internal judicial independence — represents an essential, yet insufficiently consolidated dimension of this architecture. The ECtHR recognised the concept starting with Parlov-Tkalčić (2009) and developed it through to Dăniluț (2025). The CJEU, in turn, has invoked the ECtHR case law on the matter, laying the groundwork for a body of jurisprudence that remains in the process of consolidation. As a state with a slow transition towards liberal democracy, in a global context marked by authoritarian tendencies, Romania continues to face contemporary challenges that test internal judicial independence. This contribution analyses the jurisprudential developments of both European courts, identifies architectural gaps and transposes the main requirements at the domestic level, in the service of freedom as a founding value of the European area.

Cuvinte cheie: independență judiciară internă, arhitectură europeană, jurisprudență CEDO, jurisprudență CJUE

Key-words: internal judicial independence, European architecture, ECtHR case law, CJEU case law

Daiana
VESMAS

Maura

Andreea-Nicoleta DRAGOMIR, (Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Inteligența artificială și arhitectura europeană a libertăților. Între inovare tehnologică și protecția drepturilor fundamentale /Artificial Intelligence and the European Architecture of Freedoms. Between*

Technological Innovation and the Protection of Fundamental Rights

Rezumat: Lucrarea analizează impactul dezvoltării inteligenței artificiale asupra arhitecturii europene a libertății, într-un context în care Uniunea Europeană încearcă să echilibreze inovația tehnologică cu protecția drepturilor fundamentale. Reglementări recente, precum AI Act, Digital Services Act și cadrul general stabilit de GDPR, reflectă o tendință de consolidare a unui model european de guvernare digitală centrată pe valori. Cercetarea evidențiază tensiunea existentă între utilizarea sistemelor de inteligență artificială pentru eficientizarea proceselor administrative, securitate și dezvoltare economică, și riscurile asociate acestora, precum și supravegherea excesivă, discriminarea algoritmică și limitarea libertăților de exprimare sau a vieții private. Metodologia utilizată este una juridico-doctrinară, bazată pe analiza actelor normative europene recente, a jurisprudenței relevante și a literaturii de specialitate. Se acordă o atenție deosebită clasificării sistemelor de inteligență artificială în funcție de nivelul de risc și implicații asupra exercitării drepturilor fundamentale. Lucrarea susține că arhitectura europeană a libertăților se află într-un proces de redefinire, în care protecția drepturilor nu mai poate fi separată de reglementarea tehnologiilor emergente. În acest sens, este necesară consolidarea unor mecanisme juridice care să asigure transparența algoritmică, responsabilitatea actorilor implicați și un control efectiv asupra utilizării inteligenței artificiale.

Abstract: The paper analyses the impact of the development of artificial intelligence on the European architecture of freedom, in a context in which the European Union is trying to balance technological innovation with the protection of fundamental rights. Recent regulations, such as the AI Act, the Digital Services Act and the general framework established by the GDPR, reflect a trend towards consolidating a European model of digital governance centered on values. The research highlights the tension between the use of artificial intelligence systems for streamlining administrative processes, security and economic development, and the risks associated with them, as well as excessive surveillance, algorithmic discrimination and the limitation of freedoms of expression or privacy. The methodology used is a legal-doctrinal one, based on the analysis of recent European normative acts, relevant case law and specialized literature. Particular attention is paid to the classification of artificial intelligence systems according to the level of risk and implications for the exercise of fundamental rights. The paper argues that the European architecture of freedoms is in a process of redefinition, in which the protection of rights can no longer be separated from the regulation of emerging technologies. In this regard, it is necessary to strengthen legal mechanisms that ensure algorithmic transparency, the responsibility of the actors involved and effective control over the use of artificial intelligence.

Cuvinte cheie: inteligență artificială, libertate, drepturi fundamentale, Uniunea Europeană, guvernare digitală

Key-words: artificial intelligence, freedom, fundamental rights, European Union, digital governance

Ana MORARI (BAYRAKTAR) (Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Chat Control în Uniunea Europeană: între protecția minorilor și limitele drepturilor fundamentale/ Chat Control in the European Union: Between the Protection of Minors and the Limits of Fundamental Rights*

Rezumat: În contextul inițiativei Uniunii Europene cunoscută sub denumirea de „Chat Control”, care propune detectarea conținutului ilegal prin scanarea comunicațiilor electronice, se conturează o tensiune profundă între protecția minorilor și respectarea drepturilor fundamentale. Articolul analizează această propunere ca studiu de caz, având ca scop identificarea riscurilor și beneficiilor asociate, precum și evaluarea compatibilității sale cu dreptul la viață privată, confidențialitatea comunicațiilor și protecția datelor cu caracter personal. Obiectivele cercetării vizează examinarea temeiului juridic al măsurii, analiza acesteia prin prisma testului de proporționalitate și explorarea implicațiilor asupra ordinii juridice a statelor membre. În acest context, se ridică o întrebare esențială: poate Uniunea Europeană combate eficient abuzurile grave fără a transforma însăși infrastructura comunicațiilor digitale într-un mecanism de supraveghere generalizată?

Abstract: In the context of the European Union initiative known as “Chat Control,” which proposes detecting illegal content by scanning electronic communications, a profound tension is emerging between the protection of minors and respect for fundamental rights. This article analyses this proposal as a case study, aiming to identify the associated risks and benefits, as well as to assess its compatibility with the right to privacy, the confidentiality of communications, and the protection of personal data. The research objectives aim to examine the legal basis of the measure, analyse it through the lens of the proportionality test, and explore its implications for the legal systems of Member States. In this context, a fundamental question arises: can the European Union effectively combat serious abuses without transforming the digital communications infrastructure itself into a mechanism for widespread surveillance?

Cuvinte cheie: supraveghere digitală generalizată, protecția minorilor, proporționalitate, viață privată, Chat Control

Key-words: widespread digital surveillance, protection of children, proportionality, privacy, Chat Control

Ioana CURT (Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca), *Libertate după gratii. Autonomia personală a deținuților între controlul statului și autodeterminare / Freedom Behind Bars: Personal Autonomy of Prisoners Between State Control and Self-Determination*

Rezumat: Autoarea examinează modul în care arhitectura europeană a libertății se reflectă în spațiul carceral, acolo unde libertatea este maxim restrânsă, dar nu suprimată complet. Plecând de la conceptul de autonomie personală și de la teoria libertății reziduale, studiul arată cum jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului conturează un nucleu de autodeterminare care trebuie protejat chiar și „după gratii”, printr-un control sporit al măsurilor ce afectează integritatea corporală, aspectul fizic, stilul de viață sau relațiile de familie ale deținuților. Analiza evidențiază că, pe măsură ce libertatea este deja limitată prin condamnare, orice restrângere suplimentară necesită o justificare mai solidă și un test de proporționalitate mai exigent, pentru a preveni erodarea responsabilității individuale. În acest sens, autonomia reziduală a deținuților devine o garanție minimă a respectării drepturilor fundamentale în ordinea juridică europeană și o premisă necesară pentru reintegrarea socială după executarea pedepsei.

Abstract: The author examines how the European architecture of freedom is reflected in the carceral space, where freedom is maximally constrained but not entirely suppressed. Building on the concept of personal autonomy and the theory of residual liberty, the study shows how the case-law

of the European Court of Human Rights shapes a core of self-determination that must be protected even “behind bars”, through increased scrutiny of measures affecting prisoners’ bodily integrity, physical appearance, lifestyle, or family relationships. The analysis highlights that, as freedom is already limited by conviction, any additional restriction requires stronger justification and a more demanding proportionality test to prevent the erosion of individual responsibility. In this sense, prisoners’ residual autonomy becomes a minimum safeguard for the respect of fundamental rights within the European legal order and a necessary precondition for social reintegration after serving a sentence.

Cuvinte cheie: autonomie personală, libertate reziduală, jurisprudența CEDO, principiul normalizării, modelul Good Lives, reintegrare socială

Key-words: personal autonomy, residual liberty, ECHR case-law, the principle of normalisation, the Good Lives Model, social reintegration

Iulia BULEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Transformarea ordinii publice în era globalizării prin raportare la convergența normativă și suveranitatea statală /The transformation of public order in the era of globalization in relation to normative convergence and state sovereignty*

Rezumat: Globalizarea a redefinit modul în care statele europene concep și aplică ordinea publică, creând un spațiu în care reglementările interne se află sub influența standardelor și jurisprudenței europene și internaționale. Convergența normativă determină ca legislații diferite să adopte principii și mecanisme similare, în timp ce suveranitatea statală continuă să limiteze extinderea uniformă a acestor norme. Această tensiune între armonizare și autonomie generează dileme juridice privind gradul de restrângere a drepturilor fundamentale și modalitățile de aplicare a măsurilor de securitate. Articolul analizează modul în care ordinea publică se adaptează la provocările globale, de la migrație și criminalitate transnațională până la amenințări digitale și terorism, subliniind echilibrul delicat dintre protecția colectivă și libertatea individuală. Prin studii de caz și referiri la jurisprudența europeană, lucrarea explorează modul în care convergența normativă influențează legislația națională și limitele pe care statele le pot impune pentru a-și menține autonomia, oferind o imagine critică asupra transformării arhitecturii ordinii publice în Europa contemporană.

Abstract: Globalization has reshaped the way European states conceive and implement public order, creating a space where domestic regulations are increasingly influenced by European and international standards and jurisprudence. Normative convergence encourages different legal systems to adopt similar principles and mechanisms, while state sovereignty continues to limit the uniform application of these norms. This tension between harmonization and autonomy raises legal dilemmas regarding the extent to which fundamental rights can be restricted and how security measures should be applied. The article examines how public order adapts to global challenges, from migration and transnational crime to digital threats and terrorism, highlighting the delicate balance between collective protection and individual freedom. Through case studies and references to European jurisprudence, the paper explores how normative convergence shapes national legislation and the boundaries states may assert to maintain their autonomy, offering a critical perspective on the transformation of the public order architecture in contemporary Europe.

Cuvinte cheie: Globalizare, ordine publică, convergență normativă, suveranitate statală, drepturi fundamentale, securitate

Key-words: Globalization, public order, normative convergence, state sovereignty, fundamental rights, security

Ana-Maria Călina BĂLȚĂTESCU (Facultatea de Drept, Universitatea din București), *Garanții administrative ale libertății individuale în contextul digitalizării accelerate a serviciilor publice / Administrative safeguards for individual liberty in the context of the accelerated digitalization of public services*

Rezumat: Lucrarea examinează, dintr-o perspectivă integrată a dreptului administrativ și a dreptului european al libertăților fundamentale, modul în care digitalizarea accelerată a serviciilor publice afectează cadrul garanțiilor administrative ale libertății individuale. Procesul de transformare digitală a administrației publice, caracterizat prin extinderea interfețelor electronice, utilizarea sistemelor algoritmice de prelucrare și evaluare a datelor, interoperabilitatea infrastructurilor informaționale și automatizarea procedurilor decizionale, generează atât premise pentru eficientizarea acțiunii administrative, cât și riscuri sporite de afectare a sferei libertății individuale. Studiul analizează mecanismele juridice și instituționale care funcționează ca garanții administrative ale libertății în acest context, între care se disting principiul proporționalității, obligația de motivare adecvată, transparența mecanismelor decizionale care utilizează procese automate, protecția datelor cu caracter personal, controlul jurisdicțional al actelor generate prin aceste sisteme și supravegherea exercitată de autoritățile independente. Sunt integrate evoluții normative și jurisprudențiale relevante din dreptul Uniunii Europene și din sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului, cu accent asupra exigențelor de legalitate, previzibilitate și responsabilitate administrativă, astfel încât analiza să surprindă atât tendințele de consolidare a garanțiilor libertății individuale, cât și dificultățile asociate adaptării acestora la noile tehnologii utilizate în procesul administrativ. Concluziile evidențiază necesitatea consolidării cadrului de garanții administrative, astfel încât digitalizarea să nu aibă ca efect restrângerea nejustificată a libertății individuale, ci să se desfășoare în conformitate cu standardele europene de protecție a drepturilor fundamentale.

Abstract: The paper examines, from an integrated perspective of administrative law and the European law of fundamental freedoms, how the accelerated digitalization of public services affects the framework of administrative safeguards for individual liberty. The process of digital transformation of public administration, characterized by the expansion of electronic interfaces, the use of algorithmic data processing and evaluation systems, the interoperability of information infrastructures and the automation of decision-making procedures, generates both premises for enhancing administrative efficiency and increased risks to the integrity of individual liberty. The study analyses the legal and institutional mechanisms acting as administrative safeguards in this context, notably the principle of proportionality, the obligation to provide adequate reasons, the transparency of automated decision-making processes, personal data protection, the judicial review of acts generated by such systems and oversight by independent authorities. Relevant normative and jurisprudential developments from European Union law and the European Convention on Human Rights system are integrated, emphasizing requirements of legality, predictability, and administrative accountability. The analysis aims to capture both the trends in strengthening safeguards for individual liberty and the difficulties in adapting them to modern

technologies used in administrative processes. The conclusions highlight the need to bolster the framework of administrative safeguards so that digitalization does not result in the unjustified restriction of individual liberty but unfolds in accordance with European standards for fundamental rights protection.

Cuvinte cheie: garanții administrative, libertate individuală, responsabilitate administrativă, stat de drept, protecția drepturilor fundamentale

Key-words: administrative safeguards, individual liberty, administrative accountability, rule of law, fundamental rights protection

Andra IFTIMIEI (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Contururi evolutive ale noțiunii de libertate / Evolving Perspectives on the Concept of Freedom*

Rezumat: Libertatea persoanei rezultă din relația obiectivă pe care fiecare individ o are cu societatea, astfel încât ori de câte ori societatea cunoaște felurite progrese, implicit și libertatea se bucură de concretizare în noi valențe. Prin prezenta cercetare ne propunem să reliefăm contururile evolutive ale noțiunii de libertate, cu accent pe societatea contemporană și pe impactul pe care noile tehnologii îl au asupra modului în care este definită libertatea astăzi. Ipotezele de cercetare formulate sunt următoarele: 1. conceptul de libertate individuală și-a pierdut sensul originar; 2. libertatea individuală este un concept în plină evoluție, conotațiile acestuia fiind îmbogățite de la deceniu la deceniu. Metodele de cercetare utilizate sunt revista literaturii, analiza jurisprudențială și metoda comparativă.

Abstract: Personal freedom stems from the objective relationship that each individual has with society, such that whenever society makes various advances, freedom implicitly takes on new forms. Through this research, we aim to highlight the evolutionary contours of the concept of freedom, with an emphasis on contemporary society and the impact that new technologies have on how freedom is defined today. The research hypotheses formulated are as follows: 1. the concept of individual freedom has lost its original meaning; 2. individual freedom is a concept in full evolution, its connotations being enriched from decade to decade. The research methods used are literature review, case law analysis, and the comparative method.

Cuvinte cheie: libertate, evoluție, noi tehnologii

Key-words: freedom, progress, new technologies

Andrei-Alexandru SOLOMON (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Aspecte de drept comparat cu privire la echilibrul dintre libertatea contractuală și competențele judecătorului în ipoteza neexecutării contractului / Comparative law aspects regarding the balance between contractual freedom and judge's prerogatives in the event of non-performance of the contract*

Rezumat: Influența exercitată de idealul filosofic iluminist al libertății persoanei asupra ideologiei Revoluției Franceze și, implicit, asupra redactorilor Codului civil napoleonian, este poate cea mai profundă și durabilă în dreptul civil al obligațiilor, mai ales în materia contractelor. Având în vedere procesul extins de aculturație juridică a Codului civil francez din 1804 de către majoritatea culturilor juridice din familia de drept romano-germanică, nu este de mirare faptul că spiritul normei cuprinse

În art. 1134 din Codul civil francez original (i.e. paradigma potrivit căreia încheierea contractelor se face în mod exclusiv liber, contractul constituie principala sursă de obligații civile, respectiv limitarea intervenției judecătorului în conținutul contractului strict cu privire la asigurarea și protejarea principiului care decurge logic din libertatea contractuală, forța obligatorie a acestuia) a continuat să guverneze pentru mult timp soluționarea conflictelor juridice contractuale în sistemele de drept europene. În contextul implementării reformei dreptului civil francez în materia contractelor în anul 2016, prezentul studiu își propune să ofere o perspectivă comparativă din punctele de vedere ale dreptului francez, german și român asupra evoluției unor aspecte specifice, mai exact conținutul și efectele obligațiilor contractuale, în special în ceea ce privește anumite consecințe ale neexecutării acestora, precum și în legătură cu prerogativele judecătorului în cazul recurgerii de către părțile contractului la anumite remedii contractuale.

Abstract: The influence exerted by the Enlightenment philosophical ideal of individual liberty on the ideology of the French Revolution and, by extension, on the drafters of the Napoleonic Civil Code, is perhaps most profound and enduring in the area of civil law of obligations, particularly with regard to contracts. Given the extensive process of legal acculturation of the French Civil Code of 1804 by most legal cultures within the Romano-Germanic legal family, it is no surprise that the spirit of the norm contained in Article 1134 of the original French Civil Code (i.e. the paradigm according to which contracts are concluded exclusively freely, the contract constitutes the primary source of civil obligations, and the restriction of the judge's intervention in the content of the contract strictly in relation to ensuring and protecting the principle that logically follows from contractual freedom, its binding force) continued to govern the resolution of contractual legal disputes in European legal systems for a long time. In the context of the implementation of the reform of French civil law regarding contracts in 2016, this study aims to offer a comparative perspective from the standpoint of French, German, and Romanian law on the evolution of specific aspects, namely the content and effects of contractual obligations, particularly regarding certain consequences of their non-performance, as well as the judge's discretion when the contracting parties resort to certain contractual remedies.

Cuvinte cheie: libertate contractuală, neexecutare, contract, drept comparat

Key-words: freedom of contract, non-performance, contract, comparative law

Iustina-Andra ZGÎRCEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Inteligența artificială și redefinirea libertății individuale în Uniunea Europeană / Artificial Intelligence and the redefinition of individual freedom in the European Union*

Rezumat: Lucrarea analizează modul în care dezvoltarea și utilizarea sistemelor de inteligență artificială contribuie la redefinirea conceptului de libertate individuală în spațiul juridic european. În contextul digitalizării accelerate, deciziile automatizate, profilarea și mecanismele de influențare comportamentală ridică întrebări esențiale privind autonomia persoanei și capacitatea reală de exercitare a drepturilor fundamentale.

Analiza se concentrează asupra tensiunii dintre inovația tehnologică și protecția libertăților individuale, în special în raport cu dreptul la viață privată, protecția datelor și libertatea de exprimare. Sunt examinate instrumentele juridice europene relevante, precum GDPR și AI Act, în vederea evaluării capacității acestora de a răspunde noilor riscuri generate de inteligența artificială.

Lucrarea susține că libertatea individuală nu este doar protejată sau limitată de tehnologie, ci profund reconfigurată de aceasta, impunând o regândire a conceptelor juridice tradiționale. În concluzie, sunt propuse direcții de adaptare a cadrului normativ european pentru a asigura un echilibru sustenabil între progresul tehnologic și garantarea efectivă a libertăților fundamentale.

Abstract: This paper explores how the development and deployment of artificial intelligence systems contribute to the redefinition of individual freedom within the European legal order. In the context of rapid digitalization, automated decision-making, profiling, and behavioral influence mechanisms (algorithmic nudging) raise fundamental questions regarding personal autonomy and the effective exercise of fundamental rights.

The analysis focuses on the tension between technological innovation and the protection of individual freedoms, particularly in relation to the right to privacy, data protection, and freedom of expression. Relevant European legal instruments, including the GDPR and the AI Act, are examined in order to assess their ability to address the emerging risks posed by artificial intelligence.

The paper argues that individual freedom is not merely protected or restricted by technology, but fundamentally reshaped by it, requiring a reconsideration of traditional legal concepts. It concludes by proposing directions for adapting the European regulatory framework to ensure a sustainable balance between technological progress and the effective protection of fundamental freedoms.

Cuvinte cheie: inteligența artificială, libertate individuală, autonomie, protecția datelor, drepturi fundamentale

Key-words: artificial intelligence, individual freedom, autonomy, data protection, fundamental rights

SECȚIUNEA V - Online

Moderator: Conf. univ. dr. Marius -Nicolae Bălan

Mirela-Carmen DOBRILĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Restrângerea libertății contractuale în era inteligenței artificiale (IA): protecția datelor personale conform GDPR și provocările etice ale inteligenței artificiale / Restricting Contractual Freedom in the Age of Artificial Intelligence (AI): Personal Data Protection Under GDPR and the Ethical Challenges of Artificial Intelligence*

Rezumat: Articolul evidențiază legăturile între principiul libertății contractuale, consacrat în dreptul contractelor conform art. 1.169 din Noul Cod civil român, și restrângerea libertății contractuale prin aplicarea principiilor privind protecția datelor conform GDPR (Regulamentul General privind Protecția Datelor), precum și restrângerea libertății contractuale în fața provocărilor etice în contextul folosirii inteligenței artificiale. În mod tradițional, libertatea contractuală înseamnă că părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, cu respectare alimielor impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri. Libertatea părților contractante cu privire la încheierea contractului și cu privire la conținutul contractului trebuie să se schimbe are loc prelucrarea datelor personale în contracte și când există o influență determinată de folosirea inteligenței artificiale în plan contractual.

În articolul se arată modul în care GDPR limitează libertatea contractuală (și chiar o responsabilizează) prin impunerea unor obligații suplimentare, care trebuie respectate în mod

imperativ și care nu pot fi înlăturate prin acordul părților, cu privire la respectarea cerințelor legate de informare, de transparență, minimizarea datelor și existența unui temei legal valid pentru prelucrare. Mai mult, în articol este evidențiat impactul pe care îl are etica inteligenței artificiale asupra libertății contractuale, care trebuie exercitată mai responsabil, prin respectarea unor exigențe suplimentare privind echitatea, explicabilitatea, nediscriminarea în procesele contractuale asistate de tehnologie și supravegherea umană.

Se analizează dacă, în era inteligenței artificiale, libertatea contractuală, ca simbol al autonomiei voinței, nu riscă să devină mai degrabă formală prin limitele venite din direcția GDPR și din guvernarea etică a sistemelor de inteligență artificială, în condițiile în care deciziile contractuale sunt influențate de aspecte tehnice opace și de dezechilibre informaționale semnificative. Libertatea contractuală nu mai poate fi privită ca libertate absolută, ci ca libertate care trebuie să respecte noi limite, dincolo de limitele tradiționale, adică limitele unor garanții juridice și etice menite să protejeze persoana și dreptul de a contracta în mod echitabil. GDPR și principiile eticii AI poziționează libertatea contractuală și autonomia de voință într-un cadru mult mai riguros de responsabilitate, caracterizat prin încredere, echitate și echilbru între inovație, etică și protecție a drepturilor fundamentale.

Abstract: The article highlights the connections between the principle of contractual freedom, regulated in contract law, according to art. 1.169 of the New Romanian Civil Code, and the restriction of contractual freedom through the application of data protection principles under the GDPR (General Data Protection Regulation), as well as the restriction of contractual freedom in the face of ethical challenges in the context of the use of artificial intelligence. Traditionally, contractual freedom means that the parties are free to conclude any contracts and determine their content, while respecting the limits imposed by law, public order and good morals. The freedom of the contracting parties regarding the conclusion of the contract and regarding the content of the contract must change when the processing of personal data in contracts takes place and when there is an influence determined by the use of artificial intelligence in the contractual plan.

The article shows how the GDPR brings limitations to contractual freedom (and even makes it more responsible) by imposing additional obligations (which must be respected and which cannot be removed by agreement of the parties), regarding compliance with requirements related to information, transparency, data minimization and the existence of a valid legal basis for processing. Furthermore, the article highlights the impact that the ethics of artificial intelligence has on contractual freedom, which must be exercised more responsibly, by respecting additional requirements regarding equity, explainability, non-discrimination in technology-assisted contractual processes and human supervision.

It is analyzed whether, in the era of artificial intelligence, contractual freedom, as a symbol of the autonomy of will, does not risk becoming rather formal through the limits coming from the direction of the GDPR and from the ethical governance of artificial intelligence systems, given that contractual decisions are influenced by opaque technical aspects and significant informational imbalances. Contractual freedom can no longer be seen as absolute freedom, but as a freedom that must respect new limits, beyond the traditional limits, that is, the limits of legal and ethical guarantees intended to protect the person and the right to contract fairly. GDPR and the principles of AI ethics position contractual freedom and autonomy of will in a much more rigorous framework of responsibility, characterized by trust, fairness and balance between innovation, ethics and protection of fundamental rights.

Cuvinte cheie: libertate contractuală, principii contractuale, GDPR, protecția datelor, inteligența artificială, IA, autonomie de voință, art. 1.1169 Cod civil

Key-words: contractual freedom, contractual principles, GDPR, data protection, artificial intelligence, AI, autonomy of will, art. 1.1169 Civil Code

Daniel ATASIEI (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Despre libertate și conștiință publică. Cauza Letellier contra Franței și reverberațiile sale în materia arestării preventive / Freedom and public conscience: The Case of Letellier v. France and its impact on pre-trial detention*

Rezumat: Studiul examinează relația dintre libertatea individuală și reacția opiniei publice în materia arestării preventive, pornind de la hotărârea *Letellier v. France* pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Sunt analizate criteriile dezvoltate de CEDO pentru justificarea detenției, în special invocarea „ordinii publice”, și riscul ca aceasta să reflecte presiuni ale conștiinței colective. Studiul delimitează între necesitatea obiectivă a măsurii și influența percepției sociale asupra gravității faptei. De asemenea, evidențiază impactul hotărârii asupra standardelor actuale în dreptul procesual penal român. În final, cercetarea propune o evaluare critică a limitelor în care reacția publică poate justifica restrângerea libertății, fără a compromite garanțiile fundamentale ale procesului echitabil.

Abstract: The study examines the relationship between individual liberty and public opinion in the context of pre-trial detention, drawing on the judgment in *Letellier v. France* of the ECHR. It analyses the criteria developed by the Court for justifying detention, particularly the invocation of the “public order” and the risk that it may reflect pressures stemming from collective conscience. The study distinguishes between the objective necessity of the measure and the influence of social perceptions regarding the gravity of the offence. It also highlights the judgment’s impact on contemporary standards in Romania criminal procedural law. Finally, the research proposes a critical assessment of the limits within which the public reaction may justify restrictions on liberty without undermining the fundamental guarantees of a fair trial.

Cuvinte cheie: libertate individuală, arestare preventivă, ordine publică, conștiință colectivă, jurisprudența CEDO

Key-words: individual liberty, pre-trial detention, public order, collective conscience, ECHR case law

Clara-Alexandra CĂȘUNEANU (CĂS. PĂDURARU) (Facultatea de Drept, Universitatea din București), *Tentativa în cazul minorilor: repere constituționale, fundamente de drept penal și rezonanțe ale dreptului internațional / Attempted Crime in the Case of Minors: Constitutional Benchmarks, Fundamentals of Criminal Law and Echoes of International Law*

Rezumat: Prezentul articol propune o analiză a instituției tentativei în cazul infracțiunilor săvârșite de minori, prin prisma garanțiilor oferite de instrumentele juridice internaționale, de Constituția României și de Codul penal.

Lucrarea explorează modul în care sancționarea acestei forme de activitate infracțională trebuie să fie ghidată, în cazul minorilor, de principiul european al interesului superior al copilului, conjugat cu principiul protecției speciale a tinerilor, consacrat la articolul 49 din Constituție,

acordând prioritate măsurilor educative neprivative de libertate, în detrimentul celor privative de libertate.

Astfel, tentativa devine un indicator al necesității unei intervenții pedagogice timpurii, prevenind escaladarea comportamentului deviant către criminalitatea adultă.

De asemenea, acest demers științific este completat de o analiză a practicii judiciare recente, vizând identificarea modului în care instanțele naționale armonizează rigoarea normativă a dreptului penal cu principiile de echitate și protecție consacrate de legiuitor în procesul de individualizare a măsurilor educative.

Abstract: This article proposes an analysis of the institution of attempt in the case of offenses committed by juveniles, through the prism of the guarantees provided by international legal instruments, the Constitution of Romania, and the Criminal Code.

The paper explores how the sanctioning of this form of criminal activity must be guided, in the case of minors, by the European principle of the best interests of the child, in conjunction with the principle of special protection for youth, enshrined in Article 49 of the Constitution. It advocates for prioritizing non-custodial educational measures over custodial ones.

Consequently, the attempt becomes an indicator of the necessity for early pedagogical intervention, preventing the escalation of deviant behavior toward adult criminality.

Furthermore, this scientific endeavor is complemented by an analysis of recent judicial practice, aiming to identify the manner in which national courts harmonize the normative rigor of criminal law with the principles of equity and protection established by the legislator within the process of individualizing educational measures.

Cuvinte cheie: tentativă, minori, protecție specială, măsuri educative, interesul superior al copilului, reintegrare

Key-words: attempt, juveniles, special protection, educational measures, best interests of the child, reintegration

Oleg PANTEA, Olesia PANCHIV (Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova), *Digitalizarea procesului-verbal cu privire la contravenție: evoluții normative, implicații juridice și garanții ale drepturilor și libertăților individuale / Digitalization of the contravention report: normative developments, legal implications, and guarantees of individual rights and freedoms*

Rezumat: Articolul examinează procesul de digitalizare a procesului-verbal cu privire la contravenție în Republica Moldova și România, în contextul modernizării administrației publice și al implementării tehnologiilor digitale în procesele operaționale. Studiul analizează evoluțiile recente ale cadrului normativ privind utilizarea documentelor electronice și impactul acestora asupra procedurii contravenționale. Sunt evidențiate avantajele introducerii procesului-verbal în format digital, precum eficientizarea activității autorităților constatatoare, reducerea birocrăției administrative și facilitarea accesului la informație. Noutatea studiului constă în analiza comparativă a acestor mecanisme și în identificarea vulnerabilităților legislative existente. Totodată, sunt identificate provocările juridice și tehnice legate de utilizarea semnăturii electronice, autenticitatea documentelor electronice, securitatea datelor și garantarea drepturilor procedurale ale persoanelor implicate. Concluziile subliniază necesitatea perfecționării cadrului normativ și a infrastructurii digitale pentru a asigura o implementare eficientă și sigură a procesului-verbal contravențional în format digital.

Abstract: This article examines the digitalization of the contravention report in the Republic of Moldova and Romania, in the context of the modernization of public administration and the implementation of digital technologies in operational processes. The study analyses recent developments of the legislation governing the use of electronic documents and their impact on contravention proceedings. It highlights the advantages of introducing the contravention report in digital format, such as improving the efficiency of the activities of the competent authorities empowered to establish and examine contraventions, reducing administrative bureaucracy, and facilitating access to information. The study's original contribution lies in the comparative analysis of these mechanisms and in the identification of existing legislative vulnerabilities. At the same time, it identifies the legal and technical challenges related to the use of electronic signatures, the authenticity of electronic documents, data security, and the safeguarding of the procedural rights of the persons involved. The conclusions underscore the need to further refine the regulatory framework and digital infrastructure to ensure the effective and secure implementation of the digital contravention report.

Cuvinte cheie: digitalizare, proces-verbal contravențional, semnătură electronică, document electronic, agent constator, garanții

Key-words: Digitalization, contravention report, electronic signature, electronic document, public officer, guarantees

Vasile COMAN (Curtea de Apel Cluj, Universitatea „Babeș Bolyai” Cluj-Napoca), *Controlul judiciar și efectivitatea dreptului la apărare: analiza compatibilității dintre obligațiile impuse inculpatului și necesitatea pregătirii strategiei de apărare / Judicial Supervision and the Effectiveness of the Right of Defence: An Analysis of the Compatibility between the Obligations Imposed on the Defendant and the Necessity of Preparing the Defence Strategy*

Rezumat: Lucrarea analizează compatibilitatea dintre obligațiile impuse inculpatului prin măsura controlului judiciar și necesitatea asigurării unui exercițiu efectiv al dreptului la apărare, în special sub aspectul pregătirii strategiei de apărare împreună cu avocatul. Problematika este examinată din perspectiva exigenței respectării cu bună-credință a obligațiilor stabilite de organul judiciar, în contextul solicitărilor de derogare motivate de necesitatea întâlnirilor confidentiale cu apărătorul ales. Analiza valorifică jurisprudența relevantă în care instanțele au fost chemate să aprecieze dacă limitările impuse libertății de mișcare sau de comunicare pot afecta substanța dreptului la apărare, ca garanție fundamentală a procesului echitabil. Studiul evidențiază rolul principiului proporționalității în evaluarea cererilor de derogare și propune repere interpretative pentru asigurarea unui just echilibru între eficiența măsurilor preventive neprivative de libertate și protecția efectivă a drepturilor procesuale ale inculpatului în cadrul procesului penal.

Abstract: The paper examines the compatibility between the obligations imposed on the defendant under the judicial supervision measure and the need to ensure the effective exercise of the right of defence, particularly with regard to the preparation of the defence strategy together with legal counsel. The issue is analysed from the perspective of the requirement to comply in good faith with the obligations established by the judicial authority, in the context of requests for derogations justified by the need for confidential meetings with the chosen lawyer. The analysis draws on relevant case law in which courts have been called upon to assess whether restrictions imposed on

freedom of movement or communication may affect the very substance of the right of defence as a fundamental guarantee of the right to a fair trial. The study highlights the role of the principle of proportionality in evaluating requests for derogation and proposes interpretative benchmarks aimed at ensuring a fair balance between the effectiveness of non-custodial preventive measures and the effective protection of the defendant's procedural rights within criminal proceedings.

Cuvinte cheie: dreptul la apărare, control judiciar, bună-credință procesuală, proporționalitate, proces echitabil

Key-words: the right of defense, judicial review, procedural good faith, proportionality, and the right to a fair trial

Tinică-Ionuț CURT (Facultatea de Drept, Universitatea din București), *Lipsirea de libertate și rolul poziției de garant în dreptul penal român și spaniol / Deprivation of Liberty and the Role of the Position of Guarantor in Romanian and Spanish Criminal Law*

Rezumat: Lucrarea își propune să analizeze infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal din perspectiva rolului poziției de garant în fundamentarea răspunderii penale. În dreptul român, această infracțiune este reglementată unitar, în timp ce dreptul penal spaniol distinge între „detención ilegal” și „coacciones”, ceea ce permite o abordare mai nuanțată a diferitelor forme de constrângere. În acest context, studiul urmărește, pe lângă evidențierea diferențelor de reglementare, și în ce măsură, în ipoteza săvârșirii faptei prin inacțiune, se poate vorbi despre o veritabilă privare de libertate, în prezența unei poziții de garant. Analiza va avea în vedere soluții din jurisprudența națională și spaniolă, în scopul evidențierii implicațiilor practice și al modului în care este reținută această infracțiune.

Abstract: This paper examines the offence of deprivation of liberty, focusing on the role of the position of guarantor in establishing criminal liability. While Romanian law regulates this offence in a unitary manner, Spanish criminal law distinguishes between “detención ilegal” and “coacciones”, allowing for a more nuanced understanding of different forms of coercive conduct. Against this background, the study explores whether, in cases of omission, a failure to act may amount to a genuine deprivation of liberty where a position of guarantor exists. The analysis also draws on both Romanian and Spanish case law in order to assess the practical implications and the way in which this offence is framed in judicial practice.

Cuvinte cheie: lipsirea de libertate, omisiune, poziția de garant, răspundere penală, drept penal comparat

Key-words: deprivation of liberty, omission, position of guarantor, criminal liability, comparative criminal law

Ioana PĂCURARIU (Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), *Dreptul la despăgubiri pentru privarea nelegală de libertate. Standarde CEDO și aplicații în dreptul român / The right to compensation for unlawful deprivation of liberty. ECHR standards and applications in Romanian law*

Rezumat: Lucrarea analizează dreptul la repararea pagubei pentru privarea nelegală de libertate, prin raportare la standardele dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la reglementările dreptului român. Libertatea individuală consacrată de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, reprezintă o valoare fundamentală, iar protecția sa efectivă presupune nu doar garanții împotriva detenției arbitrare, ci și existența unui mecanism adecvat de reparare a prejudiciilor cauzate.

Se evidențiază conținutul dreptului la despăgubiri prevăzut de art. 5 paragr. 5 din Convenție, subliniind caracterul autonom și efectiv al acestuia. Jurisprudența europeană impune ca dreptul la reparație să fie concret și accesibil, iar despăgubirile fie adecvate și acordate într-un termen rezonabil.

În legătură cu dreptul intern, sunt analizate dispozițiile privind răspunderea statului pentru privarea nelegală de libertate, dificultățile întâmpinate în practică și sunt expuse intervențiile Curții Constituționale a României, care au consolidat protecția libertății persoanei.

În concluzie, aplicarea normelor interne trebuie realizată în conformitate cu standardele europene, pentru a asigura efectivitatea dreptului la despăgubiri pentru persoanele care au fost private în mod nelegal de libertate.

Abstract: The paper analyzes the right to compensation for unlawful deprivation of liberty, by reporting to the standards developed in the case law of the European Court of Human Rights and to the regulations of Romanian law. Individual freedom enshrined in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, represents a fundamental value, and its effective protection presupposes not only guarantees against arbitrary detention, but also the existence of an adequate mechanism for compensation for the damages caused.

The content of the right to compensation provided for in art. 5 paragr. 5 of the Convention is highlighted, underlining its autonomous and effective character. European jurisprudence requires that the right to compensation be concrete and accessible, and that the compensation be adequate and granted within a reasonable time.

In relation to domestic law, the provisions regarding the liability of the state for unlawful deprivation of liberty are analyzed, the difficulties encountered in practice are discussed, and the interventions of the Constitutional Court of Romania, which have strengthened the protection of individual freedom, are presented.

In conclusion, the application of domestic rules must be carried out in accordance with European standards, in order to ensure the effectiveness of the right to compensation for persons who have been unlawfully deprived of their liberty.

Cuvinte cheie: repararea pagubei în caz de privare nelegală de libertate; cauze CEDO; dreptul la despăgubiri; răspunderea patrimonială a statului român

Key-words: compensation for damage in case of unlawful deprivation of liberty; ECHR cases; right to compensation; patrimonial liability of the Romanian state

Silviu PREDESCU (Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca), *Profunzimea de câmp în macrofotografia criminalistică: influența dimensiunii senzorului și a factorului de mărire / Depth of field in forensic macro photography: the influence of sensor size and magnification*

Rezumat: Acest studiu analizează influența dimensiunii senzorului și a tipului de obiectiv macro asupra profunzimii de câmp în fotografia de detaliu aplicată în criminalistică, cu accent pe limitele modelelor optice clasice, precum distanța hiperfocală. În contextul documentării microurmelor, unde raportul de mărire este ridicat, profunzimea de câmp se reduce semnificativ, iar relațiile tradiționale dintre diafragmă, distanță de focalizare și zona de claritate devin insuficiente pentru a descrie proba examinată.

Analiza comparativă este realizată utilizând sisteme de fotografiere cu senzori de dimensiuni diferite (full-frame, APS-C și Micro Four Thirds), împreună cu obiective macro variate, incluzând optică standard (1:1), configurații semi-macro și soluții avansate cu raport de mărire extins. Studiul urmărește evaluarea profunzimii de câmp în condiții controlate, comparabile, precum și impactul asupra redării microurmelor relevante în examinarea criminalistică.

Rezultatele preliminare indică faptul că, în regim macro, profunzimea de câmp este determinată în principal de factorul de mărire și de distanța de lucru, în timp ce influența dimensiunii senzorului se manifestă mai ales la nivelul încadrării și al percepției vizuale a profunzimii de câmp. De asemenea, se evidențiază faptul că distanța hiperfocală își pierde relevanța practică în acest context, fiind înlocuită de tehnici moderne, precum focus stacking și metode inovative de post-procesare a imaginii și de extindere a profunzimii de câmp.

Studiul contribuie la o mai bună înțelegere a limitărilor și posibilităților macro-fotografiei în criminalistică, oferind premisele dezvoltării unor protocoale standardizate pentru documentarea eficientă și reproductibilă a microurmelor.

Abstract: This study analyzes the influence of sensor size and macro lens type on depth of field in close-up photography applied to forensic science, with a particular focus on the limitations of classical optical models such as hyperfocal distance. In the context of micro-trace documentation, where the magnification ratio is high, depth of field decreases significantly, and traditional relationships between aperture, focusing distance, and the zone of acceptable sharpness become insufficient to accurately describe the examined evidence.

The comparative analysis is conducted using imaging systems with different sensor sizes (full-frame, APS-C, and Micro Four Thirds), along with various macro lenses, including standard macro optics (1:1), semi-macro configurations, and advanced solutions with extended magnification ratios. The study aims to evaluate depth of field under controlled and comparable conditions, as well as its impact on the rendering of micro-traces relevant to forensic examination.

Preliminary results indicate that, in macro regimes, depth of field is primarily determined by magnification and working distance, while the influence of sensor size is more evident in terms of framing and the visual perception of depth of field. Furthermore, the findings highlight that hyperfocal distance loses its practical relevance in this context, being replaced by modern techniques such as focus stacking and advanced image post-processing methods for extending depth of field.

This study contributes to a better understanding of the limitations and capabilities of macro photography in forensic science, providing a foundation for the development of standardized protocols for the efficient and reproducible documentation of micro-traces.

Cuvinte cheie: macrofotografie criminalistică; profunzimea de câmp; raport de mărire; senzori de imagine; focus stacking.

Key-words: forensic macro photography; depth of field; magnification ratio; image sensors; focus stacking.

Mariana PAVLENCU (Academia „Ștefan cel Mare” a MAI din Republica Moldova) - *Alinierea legislației Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene în materia drepturilor omului / Alignment of the legislation of the Republic of Moldova with the European Union acquis in the field of human rights*

Rezumat: Această cercetare urmează să examineze procesul de aliniere a legislației Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene în materia drepturilor omului, în contextul angajamentelor asumate prin parcursul de integrare europeană. Analiza vizează atât dimensiunea normativă, cât și eficiența mecanismelor instituționale de implementare a standardelor europene.

Sunt evaluate reformele legislative adoptate în domenii-cheie, precum accesul la justiție, nediscriminarea și protecția drepturilor fundamentale, în corelație cu exigențele jurisprudenței Curtea Europeană a Drepturilor Omului și ale dreptului Uniunii Europene.

Totodată, articolul urmează să evidențieze progresele realizate, dar și disfuncționalitățile persistente, reflectate inclusiv în indicatori internaționali privind statul de drept.

Metodologic, cercetarea va utiliza o abordare juridico-comparativă, prin raportare la experiența altor state candidate la aderare.

Concluziile urmează să sublinieze necesitatea consolidării coerenței legislative și a aplicării efective a normelor, ca premise esențiale pentru garantarea reală a drepturilor omului și avansarea procesului de integrare europeană.

Abstract: This study examines the process of aligning the legislation of the Republic of Moldova with the European Union acquis in the field of human rights, in the context of the commitments undertaken within its European integration trajectory. The analysis addresses both the normative dimension and the effectiveness of institutional mechanisms for implementing European standards.

Legislative reforms adopted in key areas—such as access to justice, non-discrimination, and the protection of fundamental rights—are assessed in correlation with the requirements stemming from the case law of the European Court of Human Rights and European Union law.

At the same time, the article seeks to highlight the progress achieved, as well as the persistent dysfunctions, as reflected, inter alia, in international rule of law indicators.

From a methodological perspective, the research employs a comparative legal approach, with reference to the experience of other candidate states.

The conclusions emphasize the necessity of strengthening legislative coherence and ensuring the effective application of legal norms, as essential prerequisites for the genuine protection of human rights and the advancement of the European integration process.

Cuvinte cheie: Legislație, acquis-ul, reformă, standard european

Key-words: Legislation, acquis, reform, European standard

Marius-Nicolae BĂLAN (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Democrația, statul de drept și constituționalismul - abordări ale libertății din perspectiva culturii juridice europene / Democracy, the Rule of Law, and Constitutionalism: Approaches to Freedom from the Perspective of European Legal Culture*

Rezumat: Libertatea nu este o cucerire definitivă a unei societăți date sau a unui sistem constituțional, oricât ar fi acestea de bine structurate și de evaluate. Există și va exista mereu o anumită tensiune între libertate și egalitate, între lege și ordine, pe de o parte, și imperativele politice și sociale ale evoluției statului și societății la un moment dat, pe de altă parte. Remediul nu constă în exegeza unor formule abstracte din textele tratatelor, legilor fundamentale sau ale declarațiilor de drepturi, ci în formalizarea juridică a unor soluții politice oportune, adoptate pe cât posibil în conformitate cu exigențele democrației și ale statului de drept. O ilustrare a acestei idei poate fi găsită în modul în care conceptul de drept subiectiv s-a cristalizat în gândirea filosofică și juridică europeană. El apare - ca și alte concepte politice și juridice - ca răspuns concret și practic la o serie de provocări concrete și nu ca instrument menit unor construcții utopice.

Abstract: Liberty is not a definitive achievement of any given society or constitutional system, no matter how well-structured or advanced they may be. There is, will always be, a certain tension between freedom and equality, between law and order, on the one hand, and the political and social imperatives of the evolution of the state and society at any given moment, on the other. The remedy does not lie in the exegesis of abstract formulas found in the texts of treaties, fundamental laws, or declarations of rights, but in the legal formalization of appropriate political solutions, adopted as far as possible in accordance with the requirements of democracy and the rule of law. An illustration of this idea can be found in the way the concept of subjective right has crystallized in European philosophical and legal thought. It emerges—like other political and legal concepts—as a concrete and practical response to a series of concrete challenges, and not as a tool intended for utopian constructs.

Cuvinte cheie: libertate, constituționalism, cultură juridică europeană, drepturi subiective, stat de drept

Key-words: Liberty, Constitutionalism, European legal culture, Rights, Rule of Law

SECȚIUNEA VI – Comunicări științifice ale studenților

Moderator: Asist. dr. Sorin- Claude Modreanu

Sala S5

Aurelian RUGINĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Poena sine lege: legea penală română ca lege neclară și imprevizibilă în jurisprudența CEDO / Poena sine lege: Romanian criminal law as unclear and unpredictable law in the case law of the ECHR*

Rezumat: Normele penale, articolele din Codul penal sau din alte legi speciale stabilind conținutul unei infracțiuni, sunt redactate de legiuitor cu intenția de a avea un sens lipsit de echivoc. Astfel, cel puțin la nivel teoretic, orice persoană, chiar și cele fără nicio pregătire juridică, își pot regla conduita pentru a evita să intre în conflict cu legea penală. O lege clară, previzibilă și lipsită de sensuri echivoce este fundamentul și condiția indispensabilă pentru garantarea libertății. Edictarea unor texte susceptibile de a primi sensuri pe care un cetățean obișnuit nu le poate anticipa este un mijloc prin care societățile totalitare utilizează dreptul penal ca instrument de coerciție. În sistemul juridic românesc, procesul legislativ laborios și existența controlului de constituționalitate a priori și a posteriori sunt elemente care ar trebui să garanteze adoptarea exclusiv a unor texte de lege clare, previzibile și inechivoce. Din păcate, jurisprudența CEDO arată că acest lucru nu se întâmplă mereu.

Abstract: Criminal norms, articles of the Criminal Code or other special laws establishing the content of an offense, are drafted by the legislator with the intention of having an unambiguous meaning. Thus, at least at a theoretical level, any person, even those without any legal training, can regulate their conduct in order to avoid conflict with the criminal law. A clear, predictable and unambiguous law is the foundation and indispensable condition for guaranteeing freedom. The enactment of texts susceptible to meanings that an ordinary citizen cannot anticipate is a means by which totalitarian societies use criminal law as an instrument of coercion. In the Romanian legal system, the laborious legislative process and the existence of a priori and a posteriori constitutional control are elements that should guarantee the adoption exclusively of clear, predictable and unambiguous legal texts. Unfortunately, ECHR case law shows that this does not always happen.

Cuvinte cheie: Nulla poena sine lege, lege clara, lege previzibila, jurisprudenta CEDO

Key-words: Nulla poena sine lege, Clear law, predictable law, ECHR case-law

Martina BLAJ (Facultatea de Drept, Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca), *Drepturile fundamentale - obstacol în calea predării automate. O reconsiderare a principiului încrederii reciproce în cadrul mandatului european de arestare / Fundamental Rights – An Obstacle To Automatic Surrender. A Reconsideration Of The Principle Of Mutual Trust Within The European Arrest Warrant* (Online)

Rezumat: Scopul lucrării este acela de a examina critic raportul dintre principiul încrederii reciproce, ca fundament al cooperării judiciare în materie penală în Uniunea Europeană, și obligația statelor membre de a asigura respectarea efectivă a drepturilor fundamentale ale persoanei solicitate în baza unui M.E.A.

Lucrarea propusă urmărește să ofere răspuns la următoarele întrebări: „în ce măsură drepturile fundamentale pot să constituie un temei legitim pentru refuzul executării unui M.E.A. și dacă cadrul juridic actual al Uniunii Europene oferă garanții suficiente pentru protecția acestor drepturi”. Cercetarea urmărește, așadar, să identifice ipotezele și circumstanțele în care drepturile fundamentale prevăzute de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, în special cele prevăzute în Articolele 4 și 47, pot prevala asupra obligației de executare a MEA, astfel încât protecția drepturilor fundamentale să poată constitui un motiv legitim de refuz al predării. Totodată, lucrare reprezintă o analiză a modului în care jurisprudența C.J.U.E., în special cauzele *Aranyosi și Căldăraru* (C-404/15 și C-659/15 PPU) și LM (C-216/18 PPU), au contribuit la redefinirea echilibrului dintre eficiența cooperării judiciare și protecția drepturilor fundamentale, precum și eventualele perspective de dezvoltare a acestei jurisprudențe. În acest sens, cercetarea urmărește evoluția soluției de a recalibra principiului încrederii reciproce C.J.U.E. alegând să treacă de la o formă de „încredere oarbă” la una de „încredere condiționată”, întemeiată pe respectarea valorilor statului de drept și a demnității umane. Ultimul capitol al lucrării este dedicat propunerilor de reformă în acest domeniu.

Abstract: The aim of this paper is to critically examine the relationship between the principle of mutual trust, as the foundation of judicial cooperation in criminal matters within the European Union, and the obligation of Member States to ensure the effective protection of the fundamental rights of persons subject to a European Arrest Warrant (EAW).

The proposed paper seeks to answer the following questions: "to what extent can fundamental rights constitute a legitimate ground for refusing the execution of an EAW, and whether the current legal framework of the European Union provides sufficient guarantees for the protection of these rights." The research therefore aims to identify the hypotheses and circumstances in which the fundamental rights enshrined in the Charter of Fundamental Rights of the European Union — in particular those set out in Articles 4 and 47 — may take precedence over the obligation to execute an EAW, such that the protection of fundamental rights may constitute a legitimate ground for refusing surrender. The paper also represents an analysis of the way in which the case law of the Court of Justice of the European Union (CJEU), in particular the cases of Aranyosi and Căldăraru (C-404/15 and C-659/15 PPU) and LM (C-216/18 PPU), has contributed to redefining the balance between the efficiency of judicial cooperation and the protection of fundamental rights, as well as potential avenues for the further development of this case law. In this regard, the research traces the evolution of the CJEU's approach to recalibrating the principle of mutual trust, as the Court moved from a form of "blind trust" to one of "conditional trust," grounded in respect for the rule of law and human dignity. The final chapter of the paper is devoted to reform proposals in this area.

Cuvinte cheie: mandat european de arestare, încredere reciprocă, cooperare judiciară, drepturile fundamentale

Key-words: European Arrest Warrant , Mutual Trust, Judicial Cooperation, Fundamental Rights

Iulia-Adelina DOBAȘU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Respectarea dreptului la liberă exprimare al elevilor din România / Respecting the right to freedom of expression of students in Romania*

Rezumat: Prin această lucrare doresc să abordez și să dezvolt subiectul dreptului la liberă exprimare, atât modul în care acesta este reglementat la nivel național, cât și la nivel european. Astfel, am ales să mă concentrez pe respectarea dreptului la liberă exprimare în rândul elevilor din România (dar abordând și subiectul respectării drepturilor copilului în general), sens în care am desfășurat un sondaj în rândul elevilor din Iași, atât anul acesta, cât și în primăvara anului 2025. Sondajul a avut în vedere elevii de liceu din diverse școli din Iași (ex. colegii teoretice - Colegiul Național „Costache Negruzzi”, colegii tehnice - Liceul Tehnologic Voinești), fiind desfășurat în completă anonimitate, astfel încât să se asigure sinceritatea răspunsurilor. Acesta a avut în vedere atât evaluarea nivelului general de cunoștințe pe care elevii participanți îl au cu privire la drepturile omului și drepturile copilului, dar și măsura în care aceștia consideră ca le sunt respectate.

Abstract: Through this research paper, I want to address and develop the subject of the right to freedom of expression, both the way in which it is regulated by national means and at the european level. Thus, I chose to focus on the respect for the right to free expression among students in Romania (but also addressing the subject of respecting children's rights in general), for which I conducted a survey among students in Iași, both this year and in the spring of 2025. The survey targeted high school students from various schools in Iași (e.g. theoretical colleges - "Costache Negruzzi" National College, technical colleges - Voinești Technological High School), being conducted in complete anonymity, so as to ensure the sincerity of the answers. The survey aimed to assess both the general level of knowledge that the participating students have regarding human rights and children's rights, but also the extent to which they consider that they are respected.

Cuvinte cheie: Liberă exprimare, sondaj anonim, elevi români
Key-words: Free speech, anonymous survey, romanian students

Claudiu-George DULGHERU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Libertatea de conștiință între neutralitatea statului și drepturile părinților: o lectură critică a Deciziei CCR nr. 669/2014 / Freedom of Conscience between State Neutrality and Parental Rights: A Critical Reading of Constitutional Court Decision No. 669/2014

Rezumat: Studiul de față propune o analiză critică a Deciziei Curții Constituționale nr. 669/2014 privind participarea elevilor la disciplina „Religie” în școala publică. Curtea a declarat neconstituțională reglementarea care subordona neparticiparea unei formalități de opțiune și a reordonat cadrul procedural astfel încât participarea să fie condiționată de o manifestare explicită de voință, în temeiul libertății de conștiință și al neutralității statului în materie religioasă. Analiza noastră arată că argumentația Curții nu realizează o integrare suficient de riguroasă a art. 29 alin. (6) din Constituție, care consacră dreptul părinților de a asigura educația copiilor potrivit propriilor convingeri, și a art. 32 alin. (7), care prevede organizarea și garantarea prin lege a învățământului religios în școlile de stat. În virtutea efectului general obligatoriu prevăzut de art. 147 alin. (4), decizia fixează o lectură constituțională ce privilegiază dimensiunea negativă a libertății de conștiință și reconfigurează exercitarea unui drept deja recunoscut ca opțiune dependentă de o manifestare expresă de voință, sugerând o neutralitate înțeleasă mai degrabă ca abținere a statului de la facilitarea exercițiului pozitiv al dreptului.

Abstract: This study provides a critical analysis of Constitutional Court Decision No. 669/2014 concerning pupils' participation in Religious Education classes in public schools. The Court declared unconstitutional the legal provision that made non-participation subject to a formal opt-out requirement and restructured the procedural framework so that participation would depend on an explicit expression of will, on the basis of freedom of conscience and the State's duty of religious neutrality. The Court's reasoning, as demonstrated in its analysis, appears to lack sufficient integration of two fundamental constitutional articles: Article 29(6), which safeguards parents' rights to ensure their children's education aligns with their personal beliefs, and Article 32(7), which stipulates the organisation and legal framework for religious education within public educational institutions. In accordance with the generally binding effect stipulated in Article 147(4), the decision establishes a constitutional reading that prioritises the negative dimension of freedom of conscience. It further reconfigures the exercise of a right that has already been recognised as an option contingent upon an explicit expression of will. This suggests a conception of neutrality that is understood as the State's abstention from facilitating the positive exercise of that right.

Cuvinte cheie: libertatea de conștiință; neutralitatea statului; drepturile părinților; educație religioasă; Decizia CCR nr. 669/2014; învățământ public
Key-words: freedom of conscience; state neutrality; parental rights; religious education; the Constitutional Court's decision (No. 669/2014); public education

Ioana MORARIU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Compatibilitatea măsurilor de supraveghere bazate pe inteligența artificială cu drepturile și libertățile fundamentale ale individului / The compatibility of surveillance measures based on artificial intelligence with the fundamental human rights and liberties

Rezumat: În arhitectura de securitate, nivelul ridicat de adoptare a inteligenței artificiale reflectă o preocupare mai largă în direcția automatizării și analizei predictive. Procesele decizionale care se bazează pe interpretarea oferită de componenta umană sunt duse la capăt prin algoritmi care procesează surse diverse de date în timp real. Lucrarea își propune să ofere o analiză cuprinzătoare a cadrului legislativ european în materie de inteligență artificială, prin compararea Regulamentului UE privind inteligența artificială și a Convenției-cadru a Consiliului Europei în acest domeniu. Ulterior, se va arăta modul în care are loc integrarea IA în infrastructurile de securitate, prin descrierea principalelor metode de supraveghere. Se efectuează și o analiză asupra compatibilității principiului proporționalității cu utilizarea sistemelor de supraveghere bazate pe IA și se observă vizarea minorităților într-o măsură disproporționată de către sistemele algoritmice. În finalul lucrării, va fi prezentată aplicabilitatea practică a conceptelor discutate prin speța *Glukhin c. Rusia* din anul 2023.

Abstract: In the architecture of security, the widespread implementation of artificial intelligence reflects a higher preoccupation with automation and predictive analysis. The deployment of decisional mechanisms, which were based on human interpretation, currently takes place using algorithms that process various sources of data in real time. The paper proposes a thorough analysis of the legislative framework of AI by comparing the EU's Regulation on AI and the Council of Europe's Framework Convention in this area. Next, through descriptions of surveillance methods, we discover the degree of AI integration in security infrastructures. Subsequently, we focus our attention on analysing the compatibility between the principle of proportionality and the use of surveillance systems based on AI, as well as the disproportionate targeting of minorities by algorithmic systems. In the last section, the Case of *Glukhin v. Russia* (2023) underlines the implication of surveillance measures.

Cuvinte cheie: măsuri de supraveghere, inteligență artificială, drepturile omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Regulamentul UE privind inteligența artificială, bias algoritmic
Key-words: surveillance measures, artificial intelligence, human rights, European Convention on Human Rights, EU's Regulation on artificial intelligence, algorithmic bias;

Ștefan-Emilian PRISACARU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Probleme speciale privind unele instituții de individualizare judiciară a pedepsei. Privire comparativă între renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei / Special issues regarding some institutions of judicial individualization of punishment. Comparative view between waiving the application of punishment and postponing the application of punishment*

Rezumat: În dreptul penal modern, renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei funcționează ca niște plase de siguranță împotriva rigorii excesive, însă mecanismele lor de funcționare sunt sensibil diferite.

Renunțarea reprezintă forma supremă de clemență. Instanța stabilește că fapta are o gravitate redusă și că profilul infractorului nu impune o sancțiune penală, limitându-se la aplicarea unui avertisment. Nu există un termen de supraveghere, iar măsura este definitivă din momentul pronunțării.

În schimb, amânarea aplicării pedepsei este un mecanism de testare a bunei-credințe. Judecătorul stabilește pedeapsa (închisoare sau amendă), dar îi amână aplicarea pe durata unui

termen de supraveghere de 2 ani. Această soluție obligă persoana la respectarea unor măsuri stricte și obligații, sub sancțiunea revocării în caz de rea-credință.

Distincția cheie este de ordin structural: la renunțare nu se individualizează o pedeapsă, pe când la amânare pedeapsa este individualizată, fiind doar lăsată "în așteptare". Ambele instituții sunt forme de individualizare judiciară care evită stigmatul condamnării și nu constituie primul termen al recidivei, oferind o șansă reală de reabilitare socială fără barierele unui cazier pătat.

Abstract: In modern criminal law, waiver of punishment and postponement of punishment function as safety nets against excessive rigor, but their mechanisms of operation are significantly different.

Waiver is the ultimate form of leniency. The court determines that the act is of low gravity and that the profile of the offender does not require a criminal sanction, limiting itself to the application of a warning. There is no supervision period, and the measure is definitive from the moment of its pronouncement.

In contrast, postponement of punishment is a mechanism for testing good faith. The judge establishes the punishment (imprisonment or fine), but postpones its application for a period of 2 years of supervision. This solution obliges the person to comply with strict measures and obligations, under penalty of revocation in case of bad faith.

The key distinction is structural: in waiver, a punishment is not individualized, while in deferral, the punishment is individualized, being merely left "on hold." Both institutions are forms of judicial individualization that avoid the stigma of conviction and do not constitute the first term of recidivism, offering a real chance for social rehabilitation without the barriers of a tainted criminal record.

Cuvinte cheie: pedeapsă; termen de supraveghere; individualizare; reabilitare

Key-words: punishment; probation; individualization; rehabilitation

Georgiana-Maria LUCIU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Alegerea carierei între motivație și vocație - o perspectivă conceptuală asupra factorilor de influență / Choosing a Career between Motivation and Vocation - A Conceptual Perspective on the Influencing Factors*

Rezumat: Alegerea unei cariere este un proces complex, influențat de interacțiunea dintre motivația individuală și dimensiunea vocațională a dezvoltării profesionale.

Lucrarea își propune o analiză conceptuală a principalilor factori care modelează acest proces, integrând perspective legate de moștenirea culturală, specificul generațiilor trecute și actuale, tendințele sociale emergente și pragmatismul tehnologic contemporan. Prin structurarea și examinarea acestor factori, studiul urmărește să evidențieze care dintre ei exercită o pondere determinantă în configurarea deciziei profesionale în rândul tinerilor și în orientarea lor către un anumit traseu de carieră.

Abstract: Choosing a career is a complex process shaped by the interaction between individual motivation and the vocational dimension of professional development.

This paper proposes a conceptual analysis of the main factors that influence this process, integrating perspectives related to cultural heritage, the specific characteristics of past and present generations, emerging social trends, and contemporary technological pragmatism. By structuring and examining the factors that influence career choice, the study aims to identify which of these

factors holds a determining weight in shaping young people’s professional decisions and in guiding their orientation toward a particular career path.

Cuvinte cheie: motivație, carieră, vocație, carieră, factori de influență
Key-words: motivation, vocation, career, influencing factors

Sabina SAFTA-ROMANO (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Protecția libertăților UE prin verticalizarea CJUE: Garant sau risc de repulsie suveranistă? /
Protection of EU Liberties through CJEU Verticalization: Guarantee or Risk of Sovereign Repulsion

Rezumat: În contextul crizelor succesive și al presiunilor geopolitice, anumite state membre invocă identitatea și suveranitatea națională pentru a contesta primatul dreptului UE, alimentând tendințe iliberale și anti-europene. Lucrarea își propune a examina răspunsul ordinii juridice a Uniunii: acțiunile în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, controlul CJUE asupra independenței judiciare și aplicarea uniformă a Cartei și a tratatelor constitutive prin mecanismul trimerilor preliminare. Chiar dacă nu sunt inițiate nemijlocit de particulari, aceste mecanisme stabilizează arhitectura libertății, asigurând că standardele Uniunii se traduc în protecții concrete, inclusiv în materii precum cooperarea judiciară sau utilizarea platformelor digitale. Totuși, tensiunea cu jurisdicțiile constituționale interne și recursul la identitatea constituțională reanimează disputa ultra vires și reticența față de suveranitatea împărtășită. Întărește „verticalizarea jurisprudențială” (prin hotărârile CJUE și dialogul preliminar) mecanismele de protecție a libertăților sau, dimpotrivă, riscă să declanșeze un efect de repulsie la nivelul statelor membre, vulnerabilizând protecția libertății prin standarde divergente, neaplicarea uniformă a dreptului UE și slăbirea garanțiilor efective pentru persoane?

Abstract: In the context of successive crises and geopolitical pressures, certain Member States invoke national identity and sovereignty to challenge the primacy of EU law, fueling illiberal and anti-European tendencies. The paper aims to examine the response of the Union’s legal order: infringement proceedings, the CJEU’s oversight of judicial independence, and the uniform application of the Charter and the Treaties through the preliminary reference mechanism. Even though not directly initiated by individuals, these mechanisms stabilize the architecture of liberty, ensuring that Union standards translate into concrete protections, including in areas such as judicial cooperation or the use of digital platforms. Nevertheless, the tension with domestic constitutional courts and recourse to constitutional identity rekindle the ultra vires dispute and reluctance toward shared sovereignty. Does the “jurisprudential verticalization” (through CJEU rulings and preliminary dialogue) strengthen the mechanisms for protecting liberties, or, on the contrary, does it risk triggering a repulsion effect at the Member State level, undermining liberty protection through divergent standards, non-uniform application of EU law, and weakening effective guarantees for individuals?

Cuvinte cheie: tendințe iliberale, primatul dreptului UE, identitatea constituțională, protecția libertății
Key-words: illiberal tendencies, primacy of EU law, constitutional identity, protection of liberty

Eduard-Ștefan HÂLCOV (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Libertate și responsabilitate: rolul răspunderii delictuale în arhitectura juridică europeană / Freedom

and Responsibility: The Role of Tort Liability in the European Legal Architecture

Rezumat: Lucrarea analizează relația dintre libertate și răspunderea delictuală în cadrul juridic european. Deși libertatea este recunoscută ca o valoare fundamentală în Uniunea Europeană și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, aceasta nu este nelimitată. Exercițiul drepturilor și libertăților poate, uneori, să producă prejudicii altor persoane, ceea ce face necesară intervenția răspunderii juridice. În acest context, răspunderea delictuală are un rol important în menținerea unui echilibru corect între libertatea individuală și drepturile celorlalți.

Lucrarea analizează, de asemenea, modul în care dreptul Uniunii Europene susține acest echilibru prin diferite instrumente juridice, precum Directiva 2000/31/CE privind comerțul electronic și Directiva (UE) 2019/790 privind dreptul de autor în piața unică digitală. Aceste reglementări arată cum conceptele tradiționale de răspundere sunt adaptate la provocările moderne, în special în mediul digital.

În același timp, sunt avute în vedere probleme actuale precum digitalizarea, preocupările legate de securitate și tendințele iliberale, care pun presiune asupra protecției libertăților fundamentale.

În concluzie, răspunderea delictuală nu trebuie văzută ca o limitare a libertății, ci ca un instrument necesar pentru asigurarea unui comportament responsabil și pentru funcționarea unei societăți democratice bazate pe statul de drept.

Abstract: This paper analyzes the relationship between freedom and tort liability within the European legal framework. Although freedom is recognized as a fundamental value in the European Union and in the European Convention on Human Rights, it is not unlimited. The exercise of rights and freedoms may sometimes cause harm to other individuals, which makes the intervention of legal liability necessary. In this context, tort liability plays an important role in maintaining a fair balance between individual freedom and the rights of others.

The paper also examines how European Union law supports this balance through various legal instruments, such as Directive 2000/31/EC on electronic commerce and Directive (EU) 2019/790 on copyright in the Digital Single Market. These regulations show how traditional concepts of liability are adapted to modern challenges, especially in the digital environment.

At the same time, current issues such as digitalization, security concerns, and illiberal trends are taken into account, as they put pressure on the protection of fundamental freedoms.

In conclusion, tort liability should not be seen as a limitation of freedom, but as a necessary tool for ensuring responsible behavior and for the functioning of a democratic society based on the rule of law.

Cuvinte cheie: răspundere delictuală, prejudiciu, libertate, directivă

Key-words: tort liability, damage, freedom, directive

Maxim CARABULEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Protecția libertății persoanei condamnate în contextul factorilor biologici criminogeni / Protecting the Liberty of Convicted Persons in the Context of Biological Factors Contributing to Criminal Behavior*

Rezumat: În prezent, în marea majoritate a penitenciarelor deținuții sunt privați de drepturi fundamentale, ca efect al stigmatizării, fapt rezultat din cauza mai multor factori, cel mai nuanțat fiind felul, circumstanțele infracțiunii comise și factorii biologici care au stat la baza comiterii

respectivei infracțiuni. Prin urmare deținuții sunt principalii subiecți ai abuzului de drept, fie din partea celorlalți deținuți, fie din partea personalului penitenciarului. Un asemenea tratament este apt să provoace consecințe negative asupra stării psihice a persoanei, existând posibilitatea să provoace rezultatul cel mai dăunător, respectiv suicidul. În prezenta lucrare propun să subliniez în principal ideea conform căreia factorii biologici nu trebuie să justifice restrângerea excesivă a libertății, scopul principal al încarcerării unei persoane trebuie să fie nu pedepsirea, ci reabilitarea acestuia, sens în care dreptul european este în continuă evoluție.

Abstract: Currently, in the vast majority of prisons, inmates are deprived of their fundamental rights as a result of stigmatization, which stems from several factors, the most significant being the nature and circumstances of the crime committed, as well as the biological factors underlying the commission of that crime. Consequently, inmates are the primary victims of abuse, whether by other inmates or by prison staff. Such treatment is likely to have negative consequences on a person's mental state, potentially leading to the most harmful outcome: suicide. In this paper, I propose to emphasize primarily the idea that biological factors should not justify excessive restrictions on freedom; the primary purpose of incarcerating a person should be not punishment, but rehabilitation, a principle in which European law is constantly evolving.

Cuvinte cheie: Deținut, factori biologici, drepturi fundamentale, demnitate umană, stigmatizarea
Key-words: Prisoner, biological factors, fundamental rights, human dignity, stigmatization

SECȚIUNEA VII Comunicări științifice ale studenților

Moderator: Drd. Alexandru Chistruga

Sala S6

Delia-Elena ENACHE (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) - *Protecția juridică a libertății de gândire în era algoritmică: ingerințe digitale în autonomia conștiinței / Legal Protection of Freedom of Thought in the Algorithmic Age: Digital Interference with the Autonomy of Conscience*

Rezumat: Prezenta lucrare analizează limitele dimensiunii interne a libertății de gândire în contextul expansiunii sistemelor de inteligență artificială, evidențiind riscul vicierei nucleului intangibil al conștiinței umane. Subsumată regimului de protecție al „forumului internum”, această sferă reprezintă fundamentul autonomiei de voință, fiind exclusă oricărei ingerințe, în considerarea caracterului său inviolabil.

Totuși, emergența profilării algoritmice și a tehnicilor de persuasiune predictivă transcende sfera tradițională a procesării datelor cu caracter personal, generând interferențe directe în procesele cognitive. Sub acest aspect, ordinea juridică actuală se confruntă cu fenomenul de „subsumare algoritmică”, proces prin care autodeterminarea este afectată în stadiul prealabil formării și exteriorizării voinței, prin mecanisme de influențare subliminală ce eludează tiparele clasice ale viciilor de consimțământ.

Studiul evidențiază insuficiența garanțiilor convenționale actuale și fundamentează necesitatea recunoașterii neurodrepturilor ca mecanisme de protecție a integrității mentale și a libertății cognitive. În final, lucrarea pledează pentru o reconfigurare a arhitecturii normative, vizând trecerea de la o protecție pasivă la una efectivă, capabilă să garanteze o veritabilă formă de

suveranitate a subiectului de drept asupra propriului gând în fața presiunilor iliberale ale erei digitale.

Abstract: This paper examines the limits of the internal dimension of freedom of thought in the context of the expansion of artificial intelligence systems, highlighting the risk of erosion of the inviolable core of human consciousness. Traditionally subsumed under the protective framework of the “forum internum”, this sphere constitutes the foundation of autonomy of will and is placed beyond any form of interference by virtue of its inviolable nature.

However, the emergence of algorithmic profiling and predictive persuasion techniques transcends the traditional scope of personal data processing, generating direct interference with cognitive processes. In this regard, the current legal order is confronted with the phenomenon of “algorithmic subsumption”, a process through which self-determination is affected at a stage preceding the formation and externalization of will, by mechanisms of subliminal influence that elude the classical patterns of defects of consent.

The study highlights the inadequacy of existing conventional safeguards and underscores the need to recognize neurorights as mechanisms for the protection of mental integrity and cognitive freedom. Ultimately, the paper advocates for a reconfiguration of the normative framework, aiming to shift from a passive to an effective form of protection, capable of ensuring a genuine form of sovereignty of the individual as a legal subject over their own mental processes in the face of the illiberal pressures of the digital age.

Cuvinte cheie: libertatea de gândire, inteligența artificială, profilare algoritmică, conștiință, neurodrepturi, autonomie de voință

Key-words: freedom of thought, artificial intelligence, algorithmic profiling, conscience, neurorights, autonomy of will

Raisa PAVLOV (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Provocări ale dreptului de autor în era inteligenței artificiale / Challenges of copyright in the age of artificial intelligence*

Rezumat: Inteligența artificială își face simțită prezența din ce în ce mai pregnant în toate domeniile, fie ele imaginabile sau nu. Dacă înainte putea fi considerat un subiect tabu sau de domeniul unui viitor îndepărtat, astăzi regăsim inteligența artificială (IA) aproape pretutindeni. Iar proprietatea intelectuală nu face excepție. O problemă centrală care a apărut odată cu interferența inteligenței artificiale în creațiile umane, fie ele literare, artistice sau științifice este reprezentată de cine (mai) deține drepturile de autor pentru acestea. Din moment ce inteligența artificială este capabilă să genereze conținut, într-adevăr, ca urmare a „hrănirii” acestuia de către oameni cu diverse materiale (create în prealabil tot de ființe umane) și date, apare drept pertinentă întrebarea: „Cine este titularul creațiilor realizate cu ajutorul inteligenței artificiale?” Persoana care a creat programul de calculator ce stă la baza funcționării IA? Ființa umană care a utilizat programul de calculator în procesul de creație? Sau însăși inteligența artificială care a generat conținutul? Sau ar putea fi vorba și de un coautorat? Acest articol își propune să analizeze aceste aspecte, rămase încă la nivel de controversă, întrucât legislația actuală nu prevede cu subiect și predicat efectele utilizării IA în domeniul dreptului de autor, iar doctrina rămâne încă timidă în acest sens.

Abstract: Artificial intelligence is making its presence felt more and more strongly in every conceivable field—and beyond. Whereas it may once have been considered a taboo subject or the a piece from a distant future, today we find artificial intelligence (AI) almost everywhere. And intellectual property is no exception. A central issue that has arisen with the involvement of artificial intelligence in human creations—whether literary, artistic, or scientific—is who (still) holds the copyright to them. Since artificial intelligence is indeed capable of generating content, although as a result of being “fed” by humans with various materials (previously created by humans as well) and data, a pertinent question arises: “Who is the owner of creations made with the help of artificial intelligence?” The person who created the computer program which enables AI to operate? The human who used the computer program in the creative process? Or the artificial intelligence itself that generated the content? Or could it be a case of co-authorship? This article aims to analyze these issues, which remain controversial, as current legislation does not explicitly address the effects of AI use in the field of copyright, and legal doctrine remains cautious on this matter.

Cuvinte cheie: inteligența artificială, drept de autor, IA, program de calculator

Key-words: artificial intelligence, copyright, AI, computer program

Andrei-Ionuț DÂRLEA (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Analize comparative privind domeniul corupției transnaționale. Viziuni asupra legislațiilor române, franceze, italiene și germane / Comparative analyses in the field of transnational corruption: Perspectives on Romanian, French, Italian, and German legislation*

Rezumat: Corupția reprezintă un fenomen complex, care afectează funcționarea (normală) a statelor și încrederea în instituțiile publice. Deși în țara noastră corupția rămâne un fenomen destul de sensibil, mai ales prin raportare la numeroasele decizii de practică judiciară din domeniu (chiar decizii cu caracter obligatoriu ale Înaltei Curți de Casație și Justiție—cum ar fi decizia pronunțată în recurs în interesul legii nr. 1/2025)—care nu pot fi puse la adăpost de critici—, nici alte state europene, precum Franța, Italia sau Germania, nu se pot bucura de o realitate socio-juridică incoruptibilă.

Legislațiile acestor țări prevăd mecanisme anticorupție dezvoltate, însă eficiența lor depinde în mare măsură de aplicarea concretă și corectă, precum și de capacitatea instituțională. În acest context, diferențele dintre state nu țin atât de cadrul normativ, cât de eficiența implementării și de nivelul culturii social- juridice a fiecăruia dintre noi.

Astfel, în încercarea de înțelegere a corupției ca fenomen transnațional, se cuvine a înțelege principalele viziuni de optică legislativă a altor state europene, trasarea unor linii convergente pornind de la acestea, precum și identificarea diferențelor de percepție juridică asupra fenomenului, aspect ce ne va permite să enunțăm câteva concluzii (fie ele și preliminare) cu privire la intensitatea corupției la nivelul unor state ale Uniunii Europene.

Abstract: Corruption represents a complex phenomenon that undermines the (normal) functioning of states and erodes trust in public institutions. Although corruption remains a sensitive issue in our country—particularly when considering the numerous judicial decisions in the field (including Decision ruled in the appeal in the interest of the law no. 1/2025 of High Court of Cassation and Justice of Romania), which are not immune to criticism—other European states, such as France, Italy, or Germany, cannot claim an incorruptible socio-legal reality either.

The legislation of these countries provides advanced anti-corruption mechanisms; however, their effectiveness largely depends on concrete and correct enforcement, as well as institutional capacity. In this context, the differences between states lie not so much in the regulatory framework, but in the efficiency of implementation and the level of the socio-legal culture inherent in each of us. Thus, in the attempt to understand corruption as a transnational phenomenon, it is necessary to examine the primary legislative perspectives of other European states, trace convergent lines based on these perspectives and identify differences in legal perception regarding the phenomenon. This approach will allow us to formulate several conclusions (even if preliminary) regarding the intensity of corruption across various European Union member states.

Cuvinte cheie: corupția, Franța, România, Italia, Germania, analize comparative
Key-words: corruption, France, Romania, Italy, Germany, comparative analyses

Gabriela-Loredana HUȘTIUC (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Traficul de persoane, sclavia și munca forțată în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului / Human trafficking, slavery and forced labour under the Case Law of the European Court of Human Rights

Rezumat: Prezentul studiu își propune examinarea infracțiunilor circumscrise exploatării persoanelor vulnerabile, prin prisma evoluției jurisprudențiale a Curții Europene a Drepturilor Omului. Analiza este orientată spre identificarea și sistematizarea criteriilor de diferențiere cristalizate în hotărârile instanței de la Strasbourg, ce servesc clarificării conceptuale a conținutului normativ al articolului 4 din Convenție. În pofida interferențelor semantice, noțiunile de sclavie, aservire, muncă forțată sau obligatorie și trafic de persoane beneficiază de autonomie proprie. În acest cadru, cercetarea valorifică repere esențiale precum intensitatea constrângerii exercitate, amploarea restrângerii libertății de mișcare, inexistența ori alterarea consimțământului victimei și finalitatea urmărită de autorul faptei. Totodată, studiul integrează analiza obligațiilor pozitive ce incumbă statelor în prevenirea și reprimarea acestor fenomene, evidențiind rolul autorităților publice în asigurarea unui climat social dedicat protecției integrității și demnității umane.

Abstract: The present study aims to examine the offenses falling under the exploitation of vulnerable persons, through the lens of the European Court of Human Rights' jurisprudential evolution. The analysis focuses on identifying and systematizing the differentiation criteria established in the Strasbourg Court's rulings, which serve to clarify the conceptual scope of Article 4 of the Convention. Despite semantic overlaps, the notions of slavery, servitude, forced or compulsory labor, and human trafficking maintain their own autonomy. Within this framework, the research draws upon essential benchmarks such as the intensity of the coercion exercised, the extent of the restriction on freedom of movement, the absence or vitiation of the victim's consent, and the purpose pursued by the perpetrator. Furthermore, the study integrates an analysis of the positive obligations upon states in preventing and suppressing these phenomena, highlighting the role of public authorities in ensuring a social climate dedicated to the protection of human integrity and dignity.

Cuvinte cheie: Trafic de persoane, sclavie, demnitate umană, muncă forțată
Key-words: Trafficking in human beings, slavery, human dignity, forced labour

Raluca AGAFON (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Între standard și practică: protecția libertății religioase a deținuților în România în context european / Between Standards and Practice: The Protection of Prisoners’ Religious Freedom in Romania in the European Context*

Rezumat: Lucrarea analizează modul în care libertatea religioasă a persoanelor private de libertate, consacrată la nivel european prin art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și dezvoltată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, este transpusă și aplicată în sistemul penitenciar românesc. Pornind de la premisa că mediul carceral reprezintă un test al efectivității drepturilor fundamentale, cercetarea evidențiază relația dintre standardele juridice europene și realitatea practică a exercitării acestui drept. Analiza îmbină o perspectivă normativă asupra cadrului juridic european și național cu o abordare empirică, bazată pe interviuri realizate cu persoane private de libertate și foști deținuți. Rezultatele indică faptul că, deși cadrul normativ este în mare parte aliniat standardelor europene, aplicarea sa ridică dificultăți generate de constrângeri instituționale, considerente de securitate și resurse limitate. În acest context, libertatea religioasă apare ca un indicator relevant al rezilienței valorilor fundamentale europene.

Abstract: This paper examines how the religious freedom of prisoners, enshrined at the European level through Article 9 of the European Convention on Human Rights and developed in the case-law of the European Court of Human Rights, is implemented within the Romanian penitentiary system. Starting from the premise that the prison environment represents a test of the effectiveness of fundamental rights, the research highlights the relationship between European legal standards and the practical realities of exercising this right. The analysis combines a normative perspective on the European and national legal framework with an empirical approach, based on interviews conducted with current and former detainees. The findings indicate that, although the legal framework is largely aligned with European standards, its implementation faces challenges generated by institutional constraints, security considerations, and limited resources. In this context, religious freedom emerges as a relevant indicator of the resilience of fundamental European values.

Cuvinte cheie: libertate religioasă; penitenciare; drepturi fundamentale; CEDO; sistem penitenciar; reintegrare socială

Key-words: religious freedom; prisons; fundamental rights; ECHR; penitentiary system; social reintegration

Antonia Ruxandra BĂDĂRĂU-RAȚĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Dincolo de active: transferul de afacere ca expresie a libertății economice / Beyond Assets: Business Transfers as an Expression of Economic Freedom*

Rezumat: Lucrarea analizează transferul de afacere în dreptul român ca expresie a libertății economice în cadrul mai amplu al pieței unice europene. Deși nu este reglementat unitar la nivel național, transferul de afacere presupune transmiterea unei structuri economice organizate, incluzând active corporale și necorporale, clientelă, contracte în derulare și, uneori, personal, permițând continuarea unei activități economice autonome.

Analiza pune în antiteză libertatea economică cu necesitatea existenței unor limite, exprimate, spre exemplificare, sub forma impunerii autorizațiilor administrative, a regulilor de protecție a salariaților și a dreptului concurenței. Totodată, sunt analizate influențele dreptului

Uniunii Europene, în special principiul neutralității fiscale în materia TVA și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care adoptă o abordare funcțională a conceptului de transfer de întreprindere ca universalitate aptă să continue o activitate economică.

Lucrarea concluzionează că transferul de afacere depășește dimensiunea unei simple operațiuni comerciale, reprezentând un mecanism juridic complex prin care libertatea economică ca fundament al construcției europene trebuie să cunoască limite în vederea ocrotirii unor interese superioare.

Abstract: The paper analyzes the transfer of business in Romanian law as an expression of economic freedom within the broader framework of the European single market. Although not uniformly regulated at national level, the transfer of business involves the transmission of an organized economic structure, including tangible and intangible assets, clientele, ongoing contracts, and, in some cases, employees, enabling the continuation of an autonomous economic activity.

The analysis highlights the tension between economic freedom and the necessity of legal constraints, expressed, for example, through the imposition of administrative authorizations, employee protection rules, and competition law requirements. It also examines the influence of European Union law, in particular the principle of fiscal neutrality in VAT matters, and the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union, which adopts a functional approach to the concept of transfer of an undertaking as a universal entity capable of ensuring the continuation of an economic activity.

The paper concludes that the transfer of business goes beyond a simple commercial transaction, representing a complex legal mechanism through which economic freedom, as a foundation of the European project, is subject to limitations designed to protect higher-order interests.

Cuvinte cheie: transfer de afacere, libertate economică, neutralitate fiscală, întreprindere, piața unică europeană

Key-words: business transfer, economic freedom, fiscal neutrality, undertaking, european single market

Elena-Georgiana DĂNILĂ (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Între libertate și control: este protecția datelor un drept absolut? / Between freedom and control:*

Rezumat: Lucrarea analizează poziția protecției datelor personale în arhitectura europeană a libertății, pornind de la întrebarea dacă acest drept poate fi considerat unul absolut sau dacă, dimpotrivă, poate conduce la limitarea altor libertăți fundamentale. În contextul digitalizării accelerate și al economiei bazate pe date, protecția datelor a dobândit un rol central în garantarea autonomiei individuale și a vieții private. Totuși, extinderea aplicării acestui drept ridică probleme privind echilibrul cu libertatea de exprimare, accesul la informație, securitatea publică și libertatea economică. Lucrarea examinează principiile juridice ale protecției datelor și modul în care acestea influențează exercitarea altor drepturi fundamentale, evidențiind tensiunea dintre controlul asupra datelor și necesitatea menținerii unui spațiu deschis al libertății. Analiza subliniază că protecția datelor nu poate fi absolutizată, ci trebuie interpretată în cadrul unui mecanism de echilibrare între drepturi concurente, specific sistemului european de protecție a libertăților.

Abstract: This paper examines the role of personal data protection within the European architecture of freedom, addressing whether this right can be considered absolute or whether it may limit other fundamental freedoms. In the context of rapid digitalization and the data-driven economy, data protection has gained a central position in safeguarding individual autonomy and privacy. However, the expansion of this right raises concerns regarding its interaction with freedom of expression, access to information, public security, and economic freedom. The paper analyzes the legal principles governing data protection and their impact on the exercise of other fundamental rights, highlighting the tension between data control and the need to preserve an open space of freedom. The study argues that data protection should not be absolutized, but rather interpreted through a balancing approach between competing rights, characteristic of the European system of fundamental rights protection.

Cuvinte cheie: protecția datelor cu caracter personal, libertăți fundamentale, echilibru, drept absolut

Key-words: personal data protection, fundamental freedoms, balance, absolute right

Ilinca BUNESCU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), *Drepturile fundamentale între protecție și strategie: dinamica utilizării lor în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului / From Shield to Sword: The Strategic Use of Rights in the European Convention on Human Rights System*

Rezumat: Arhitectura europeană a libertății, construită în jurul Convenției Europene a Drepturilor Omului, este tradițional înțeleasă ca un mecanism de protecție a individului împotriva ingerințelor statului. Totuși, în contextul actual, marcat de crize suprapuse, digitalizare accelerată și imperative de securitate, această arhitectură devine un spațiu juridic dinamic și tensionat. Lucrarea susține că drepturile fundamentale nu mai funcționează exclusiv ca garanții, ci sunt tot mai frecvent utilizate strategic de către state și indivizi. Pe de o parte, statele invocă securitatea națională și marja de apreciere pentru a justifica restrângeri extinse ale drepturilor. Pe de altă parte, indivizii recurg la litigii strategice pentru a extinde sfera de aplicare a acestora. Această dinamică reflectă un fenomen de instrumentalizare a drepturilor. În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului are rolul de a menține echilibrul între utilizarea legitimă și abuzul de drept, prin aplicarea testului proporționalității și a articolului 17 din Convenție.

Abstract: The architecture of freedom in Europe, centred on the European Convention on Human Rights, has traditionally been understood as a mechanism designed to protect individuals against State interference. However, in the current context, marked by overlapping crises, accelerated digitalisation, and increasing security concerns, this architecture becomes a dynamic and contested legal space. This paper argues that fundamental rights no longer function solely as safeguards but are increasingly used strategically by both States and individuals. On the one hand, States rely on national security and the margin of appreciation to justify extensive limitations of rights. On the other hand, individuals engage in strategic litigation to expand their scope. This dual dynamic reflects a phenomenon of rights instrumentalisation. In this evolving context, the European Court of Human Rights plays a crucial role in maintaining the balance between legitimate use and abuse of rights, notably through the application of the proportionality test and Article 17 of the Convention.

Cuvinte cheie: drepturi fundamentale, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, instrumentalizarea drepturilor, testul proporționalității, marja de apreciere, securitate națională
Key-words: fundamental rights, European Convention on Human Rights, rights instrumentalisation, proportionality test, margin of appreciation, national security

Maria-Alexia TĂTARU (Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași),
Libertatea de exprimare între dreptul european și ordinea constituțională română / Freedom of Expression between European Law and the Romanian Constitutional Order

Rezumat: Libertatea de exprimare este un drept fundamental, garantat la nivel european de articolul 11 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și, la nivel intern, prin articolul 30 din Constituția României. Reiterând concepția lui John Stuart Mill, putem afirma că libertatea de exprimare este intrinsec legată de libertatea gândirii, cele două coexistând în mod necesar, drept rezultat al esenței profund umane a acestora. Valoare centrală a democrației europene, libertatea de exprimare nu are un caracter absolut, fiind supusă unor limitări justificate de protecția unor valori precum demnitatea, onoarea, viața privată și siguranța națională. Relevanța acestor limitări este accentuată în mediul online, unde, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (cauza C-18/18, *Eva Glawischnig Piszczek împotriva Facebook Ireland Limited*), instanțele naționale pot dispune eliminarea conținutului ilicit, influențând astfel aplicarea standardelor europene în dreptul intern.

Abstract: Freedom of expression is a fundamental right, guaranteed at European level by Article 11 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union and Article 10 of the European Convention on Human Rights, as well as, at national level, by Article 30 of the Constitution of Romania. Reiterating John Stuart Mill's conception, we may state that freedom of expression is intrinsically linked to freedom of thought, the two necessarily coexisting as a result of their profoundly human essence. As a central value of European democracy, freedom of expression is not absolute, being subject to limitations justified by the protection of values such as dignity, honour, private life, and national security. The relevance of these limitations is particularly emphasized in the online environment, where, according to the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union (Case C-18/18, *Eva Glawischnig-Pieszczek v Facebook Ireland Limited*), national courts may order the removal of unlawful content, thereby influencing the application of European standards in domestic law.

Cuvinte cheie: libertatea de exprimare, drepturi fundamentale, democrația europeană, ordinea constituțională română
Key-words: freedom of expression, fundamental rights, European democracy, Romanian constitutional order